

Inhoud

Uitkomsten Windverkenning (digitale informerende sessie) (raadsvoorstel 19-3-2021).....	2
Uitkomsten Windverkenning (digitale sessie inspraak bewoners) (raadsvoorstel 19-3-2021)	18

Voorzitter: M. Bolle (CDA)

Namens de raad: C.T. Nieuwenhout (GroenLinks), K. Boogaard (PvdA), J.S.R. Lo-A-Njoe (D66), D. Brandenburg (SP), P. Rebergen (ChristenUnie), W.I. Pechler (PvdD), H.P. Ubbens (CDA), D. Mellies (100% Groningen), R.F. Staijen (Stadspartij), S.R. Bosch (Student & Stad), B.O. Onnes (PVV, tot 21.00), S.A. Kaercher (PVV, vanaf 21.00)

Namens het college van B&W: wethouder Ph. Broeksma

Namens de griffie: W. Meijer

Insprekers: dhr. Kees Oosterhuis, dhr. Steven van Heuven, dhr. Jimme Zoete, dhr. Jan Peutz, dhr. Roelof Barels en dhr. Johan Sanders, dhr. Martin Lamberts, dhr. Michael de Boer, mw. Ciska Gerdes, mw. Masja Zwart, mw. Inge Saelen, mw. Anneke Koops, dhr. Roelof Oosterhuis, dhr. Bas Hoorn

Uitkomsten Windverkenning (digitale informerende sessie) (raadsvoorstel 19-3-2021)

00:12:24

Voorzitter: Goedenavond allemaal en welkom bij deze beeldvormende sessie, waarin we de uitkomsten van de Windverkenning gaan bespreken. We doen dat in twee delen. Het eerste uur is bedoeld om de technische toelichting op het raadsvoorstel uiteen te zetten en daarna hebben we nog anderhalf uur voor de inwoners en de inspraak daarvan. Door deze beide onderdelen kunnen hopelijk raadsleden hun beeld goed vormen met betrekking tot de situatie van die Windverkenning, de voors en tegens afwegen en zich voorbereiden op de meningsvormende sessie die volgende week plaats zal vinden. Voor dat eerste technische deel hebben we de heer Hamstra van de gemeente Groningen aanwezig, mevrouw Tijdens van de Natuur en Milieufederatie en mevrouw Hofman van Grunneger Power. Zij nemen ongeveer tien á vijftien minuten per persoon voor hun rekening en daarna - dus na elk blokje van die personen - kunnen de raadsleden hun vragen stellen. Tussendoor zou eventueel ook kunnen, maar we hebben beperkt de tijd. Ik heb begrepen dat, voordat we de presentatie beginnen, ook de heer Broeksma nog iets wil zeggen. Hij kijkt een beetje verwonderd. Het hoeft niet, hoor. Liever niet, want dan zijn we sneller klaar. Oké, gaat uw gang. De wethouder.

00:19:17

De heer Broeksma: Dank u wel, Voorzitter, voor uw enthousiasme. Inderdaad vandaag een beeldvormende sessie over de uitkomsten van de Windverkenning. Zoals u weet hebben we, in de Routekaart 2035; een CO2-neutrale gemeente Groningen, afgesproken te verkennen op twee locaties of daar eventueel windturbines geplaatst zouden kunnen worden en hoe en waar en in welke hoeveelheid. Het college stelt voor om dat in het gebied Roodehaan wel te doen en in het gebied Westpoort niet. We hebben onderzocht op drie punten: de technische haalbaarheid, de financiële haalbaarheid en we hebben gesproken met de omgeving hoe zij ertegen aankijken. Alles is bedoeld om een compleet beeld te krijgen van wat hier allemaal speelt en of dit wel of niet een goed idee is om dit verder door te zetten. We gaan nu de eerste stap zetten en er wordt u een principebesluit gevraagd of dit wel of niet doorgang moet vinden. Westpoort niet en Roodehaan wel, dat is dus de bedoeling. De volgende stap zou zijn om met de omgeving, de bewoners, de direct omwonenden en de lokale mensen te kijken hoe dat proces vormgegeven wordt en hoe we samen kunnen

optrekken om uiteindelijk tot een vergunningverlening te kunnen komen in dit proces. Tot zover, Voorzitter. Ik hoop op een vruchtbare bijeenkomst.

00:20:38

Voorzitter: Dat hoop ik ook. Wat daarbij zou helpen, is als de mensen thuis hun microfoon uitzetten, dan stoort het in de zaal in ieder geval niet. Er zijn een aantal mensen die ik - tenminste als ze bewegen - nog hoor, dus als u dat zou willen doen, dan zou dat helpen. Dan komen we nu bij het eerste blokje aan en dat gaat verzorgd worden door de heer Hamstra van de gemeente Groningen.

00:21:03

De heer Hamstra: Als het goed is, dan zien we nu de presentatie. Ik ben Alfred Hamstra van de gemeente. Ik neem jullie graag mee in het eerste blok en dat gaat over de inhoud van het beleid en een deel van de techniek. Als het goed is kan ik klikken, ja. We zijn een tijdje geleden al begonnen met onze Windverkenning; het windbeleid. Dit was in 2011 het Masterplan, alweer tien jaar geleden. Vanuit het Masterplan is het raadsbesluit genomen voor de Windrichting en in datzelfde jaar is ook de kansenkaart gemaakt. Als je het hebt over de kansenkaart dan er zijn er verschillende gebieden in Groningen en voormalig Ten Boer bekeken, waar het zou kunnen en waar het niet zou kunnen en daar is een matrix uit verschenen. Vanuit die matrix - een lang verhaal kort - zijn twee gebieden aangewezen door de gemeenteraad. Dat is gebeurd in 2018. Toen is er een raadsbesluit geweest over het Windkader en in hetzelfde jaar is de routekaart - de wethouder zei het al - tot stand gekomen en de Next City omgevingsvisie, waar windmolens ook een plek kregen. In 2019 zijn wij begonnen met de start van de Windverkenning en mijn collega neemt jullie straks mee in de inhoud van de start van de Windverkenning. Ik laat jullie nu even in grote lijnen de routekaart zien, hoe wij proberen om onze één derde energie-opwek te gaan regelen. Immers de routekaart gaat uit van één derde besparen, één derde zelf opwekken en één derde van buiten. Voor het zelf opwekken is 500 megawatt zon-op-land nodig, 310 megawatt zon-op-daken en 36 megawatt aan windmolens. We zijn in 2019 begonnen met de Windverkenning. Het 'berglandschap' laat zien dat het natuurlijk pieken en dalen kende. De inhoud van dit plaatje neemt Annemarie jullie straks in mee. Voor mijn verhaal is het van belang om te constateren dat we twee omgevingen hebben. Westpoort: wat jullie nu voor jullie zien, is een kaartje van de drie beoogde turbines, tenminste de onderzochte turbines bij Westpoort. De wethouder zei het al, we hebben gezegd: dit plan is niet goed genoeg. Dit is langs de A7 drie en je ziet dus drie contouren. Eerste contour is 500 meter, tweede contour is 1000 meter en de derde contour is 1500 meter. Je ziet in wit een aantal woningen binnen die contour, dus je ziet binnen 500 meter twee woningen staan en binnen 1000 en 1500 meter staat natuurlijk een deel van Hoogkerk. Hetzelfde geldt voor Stainkoeln en omgeving. Stainkoeln en omgeving hebben we uiteindelijk 165 woningen in de groene contour. De groene contour is tot 1000 meter vanuit de windmolens. In totaal heb je 312 woningen tot 1500 meter. Die gele contour dat is dus 1000 tot 1500 meter. In rood zie je de woningen en in geel zie je de woningen in die derde zone. Nog even inzoomen op Stainkoeln, omdat dat natuurlijker momenteel ook de aandacht heeft van de gemeenteraad. Dit plaatje laat zien in een rode lijn, de 47 geluidscontour. Nu, als je het hebt over de wettelijke grenzen - ik kom straks nog op de cumulatie van de grenzen - dus het rode is de wettelijke contour en geconstateerd wordt dat daar geen woningen in staan. Ook

bijvoorbeeld de recreatiewoningen vallen niet in die rode contour. Dat is wettelijk een belangrijk grens. Die andere is een soort 'zaagtandcontour', zou je kunnen zeggen, dat is de slagschaduwcontour. Daar zitten natuurlijk wel bewoners in die binnen zes uur per jaar slagschaduw zouden kunnen krijgen. We hebben onderzocht - daar kom ik straks ook nog op - om die slagschaduw weg te halen. Dezelfde contouren van net zie je weer van 500, 1000 en 1500 meter. Hebben we het dan over Stainkoeln dan is dit het plaatje dat de beperkingen laat zien. Ik noem het wel eens schoenlepel. Niet overal in het gebied is het mogelijk. Je hebt te maken met ondergrondse buisleidingen, ondergrondse belemmeringen, die er allemaal liggen, hoogspanningskabels en natuurlijk de afstand tot woningen. Woningen kennen geen afstand in Nederland, maar een geluidscontour. Je hebt te maken met snelwegen, railverkeer, noem maar op. Het is dit parse gebied waar het niet mogelijk is en de luchtfotokleur, zeg maar, die overblijft is waar windturbines mogelijk zijn. Dat geeft in een notendop de beperkingen weer. Het is dus geen gebied, waar je het overal zou kunnen doen. Vanaf die inhoud hebben we, denk ik, wel alle dingen onderzocht die we zouden kunnen onderzoeken. Geluid is natuurlijk heel belangrijk. De twee rechterplaatjes laten zien dat we de cumulatie van geluid hebben gedaan. Wat ik bedoel ik met cumulatie, is het optellen van railverkeer, verkeer, bedrijventerreinen en natuurlijk windmolens. Dan zie je het plaatje helemaal bovenaan. De rode toevoeging ten opzichte van de windmolens en de rest wat nu al bestaat. Wat goed is om te realiseren, is dat het plaatje ook uitgaat van normen. Er is een GGD-norm. Een collega, Marjolein, neemt jullie straks mee in de GGD-normen. De GGD-norm zie je hier op het plaatje staan. We constateren dat we daar in beide gebieden eigenlijk al aan zitten. De tweede norm is de provinciale norm. Die zie je boven de grafieken uitspringen. Dat zijn normen die echt een afweging zijn tussen aan de ene kant overlast en aan de andere kant economie, bedrijvigheid en verkeer. Tweede verhaal is slagschaduw. Ik heb net het plaatje laten zien. Het plaatje zie je rechtsonder nog een keer. Slagschaduw hebben we berekend dat kan naar nul uur. Dat betekent dat de windmolens uit kunnen op het moment dat de zon naar de woningen toeschijnt, zou je kunnen zeggen en schaduw naar de woningen veroorzaakt. Slagschaduw kan naar nul en dat betekent ongeveer anderhalf procent aan energieverlies. Dat is een keuze. Planschade hebben we bekeken en daar is ook onderzoek naar gedaan. Planschade natuurlijk, in de wetgeving is de eerste paar procent wat een normale eigenaar voor lief moet nemen, om het zo maar even plat te zeggen. Planschade hebben we natuurlijk bekeken of het ook naar meer dan wettelijk kan, dus dat je de hele planschade zou betalen. Dat zou uit de businesscase kunnen en ook dat is een keuze. De vierde bullet 'inpassing' daar staat bij 'nog niet in beton'. We bedoelen daarmee: er is een keuze gemaakt, om in de boekjes te tonen, voor een opstelling. Dat betekent niet dat dit exact de keuze die we ook gaan realiseren. Daar moeten we dan met name nog de dialoog met de bevolking goed voor voeren. Bedrijven hebben we onderzocht en meerwaarde acquisitie. Het is maar net hoe je natuurlijk het bedrijf gaat vragen: "Wat vindt u van windenergie" en afhankelijk van de acquisitie daaromheen zou je dit kunnen bedoelen. Externe veiligheid. Een wiek kan eraf vliegen. Dat gebeurt niet vaak, maar als het gebeurt, daar zijn normen voor. Ook die voldoen en dat zag je ook in dat plaatje net met die belemmeringen. Netcapaciteit. We constateren dat we natuurlijk ook in overleg zitten met Enexus en TenneT. De netcapaciteit is erg belangrijk om te onderzoeken en op termijn is die voldoende, anders hoeven we er niet aan te beginnen. Laatste van mijn verhaal is de financiële haalbaarheid. Dit is een lastige en dit zijn momentopnamen. We hebben te maken

met een subsidie. Windmolens zijn nog niet financieel haalbaar zonder subsidie. De hele hoge windmolens wel, maar hier hebben een hoogtebeperking, daar komen we straks op. Dat betekent dat de subsidie nodig is en als we de businesscase gaan bekijken, dan pakken we als eerste de basis businesscase. In blauw zie je 180.000 euro wat de inkomsten zijn en kosten voor het windpark. In dit geval dan de inkomsten voor de grondeigenaar. In dit geval is de gemeente één van de grootste eigenaren in dit gebied, dus dan heb je het over de leges, de OZB, de pacht en ook concernrente. Als gemeente kun je goedkoop lenen en in die wind BV zou je het door kunnen lenen en daar moeten we een marge op maken - dat is wettelijk bepaald - en dan blijft er rendement over. Rendement zou je kunnen zeggen daar ga je als eerste van mitigeren. Dan zet je de molens uit voor de slagschaduw en je zet de windmolens uit voor de zeearend - daar komen we straks nog op - en je kunt over de mitigatie ook zeggen, er zijn nog andere dingen die we gaan mitigeren. Mitigatie kost geld en dan zie je natuurlijk het rendement naar beneden gaan. Dit is even een voorbeeld hoeveel. Het is ook niet in beton gegoten. De positie van de windturbines niet, maar ook deze 'knoppen' niet. Daarna heb je natuurlijk de cashflow met omgeving en mitigatie. Je zou ook kunnen zeggen: er komen heel veel koppelkansen en die worden betaald. De waardedaling bijvoorbeeld, maar ook bijvoorbeeld een snelweg zou kunnen worden betaald. Het rendement neemt dan natuurlijk af. Je zou natuurlijk 'last but not least' - er is ook een motie aangenomen - omwonenden mee kunnen laten participeren. Ook dat zou je kunnen doen, waardoor natuurlijk het rendement afneemt en een deel naar de bewoners gaat. Dit is hoe de businesscase werkt. Vanaf nu moeten we samen met de bewoners goed kijken naar: hoe werkt dit nu en hoe zit het nu straks met de nieuwe SDE-beschikking? Dit was mijn verhaal en nu geef ik het stokje over aan Marjolein.

00:30:53

Voorzitter: Niet voordat we even gaan checken of er nog vragen zijn voor meneer Hamstra natuurlijk. Ik hoor van mijn rechterkant dat de heer Brandenburg namens de SP een vraag heeft.

00:31:07

De heer Brandenburg: Dank, Voorzitter. Het komt misschien ook, omdat het ook heel snel ging allemaal, maar ik ben toch een beetje ... 'Zo werkt de businesscase' is mij niet helemaal duidelijk met één zo een plaatje, maar dan staat er 'meerwaarde acquisitie van bedrijven' en dan vraag ik me toch af, wat bedoelen we daar dan mee? Willen we dan bedrijven naar zo een windmolenpark halen om die energie te gaan gebruiken? Wat moet ik me daar bij voorstellen? Het tweede punt ging over die subsidie, want de wethouder loopt in de media al weken te roeptoeteren dat dit het eerste subsidie-vrije windmolenpark gaat zijn, in regenboogkleuren ook nog. Nu hoor ik toch weer dat er subsidie is. Kan daar ook eens wat duidelijkheid over komen?

00:32:01

Voorzitter: Meneer Hamstra.

00:32:02

De heer Hamstra: Die ene dat is acquisitie en ik heb het volgende bedoeld. Je kunt op twee manieren naar windmolens kijken. De ene is er komt een windmolen, "Ja, u kunt hier wel een kavel kopen, maar er komt wel een windmolen in uw achtertuin". Goh, wat erg toch. Ja, dan zegt een bedrijf wellicht: ja, dat vind ik inderdaad ook erg, dan moet u even kijken of u

dat wil. Of je zou kunnen zeggen: er komt een windmolen in uw achtertuin en u kunt er straks ook profijt van hebben door een groen imago, PR of een plaatje ervan maken. Kijk, er zijn andere insteken om acquisitie te doen. Dat bedoelen we daarmee. We bedoelen niet om hier veel energieverlindende bedrijven naartoe te halen, omdat hier toevallig al een paar windmolens staan. Het eerste bedoelen we hiermee. Het tweede is de subsidie. Inderdaad terecht en wat we eigenlijk bedoelden is de hoogtebeperking. Ik heb de hoogtebeperking nu niet genoemd, want mijn collega gaat daar straks op in. Als we zouden kiezen - die keuze is nog niet gemaakt - voor gebruikte molens, tweedehands molens - refurbished met een mooi duur woord - dan zou daar geen subsidie op mogelijk zijn. Dat hoeft ook niet hebben we geconstateerd, want die zijn goedkoper dan nieuw. Dat is inderdaad in de media opgepakt als eerste subsidie-loze windpark op land van Nederland. Dat klopt.

00:33:22

Voorzitter: De heer Boter namens de VVD had nog een vraag.

00:33:25

De heer Boter: Ja, dank u wel, ik heb twee vragen. Eén vraag: er werd iets gezegd over ruimere planschade. Hoe moet ik dat zien, die ruimere planschade? Wat zou dat dan kunnen zijn, want ik ken alleen de wettelijke planschade. Het tweede is: ik zag wel dat financiële plaatje, maar ik kon daar niet uit opmaken, waar dan die subsidie zit. Ik zie wel OZB, leges en dat soort dingen en ik zie een rendement, maar ik zie nergens dat er ook een subsidiebedrag in is genoemd. Dat was het, Voorzitter.

00:33:54

De heer Hamstra: Bij de planschade is het wettelijk zo dat de eerste 2 procent voor de bewoners is. Dat is gewoon in de wet bepaald. Straks met de nieuwe Omgevingswet is dat trouwens 4 procent. Dat betekent de eerste 4 procent, zegt de wet, dat moet je voor lief nemen. Die 4 procent zien we in den lande dat sommige windontwikkelaars die vergoeden vanuit de businesscase, dus dat is een keuze of je dat zou willen. Daar hebben we het natuurlijk ook met de bevolking wel over gehad, die waardebehoudsregeling zou je kunnen zeggen. Dat bedoel ik dus met planschade om dat bovenwettelijk - dat zou een keuze zijn - ook te vergoeden. De tweede is de subsidie. Die subsidies zie je inderdaad niet in de staatjes terug. Die maakt natuurlijk wel onderdeel uit van de businesscase. De elektriciteit verkoop je. Het verschil tussen de marktwaarde van elektriciteit - wat bedrijven daarvoor geven - en wat je nodig hebt om in de zwarte cijfers te komen dat wordt gesubsidieerd. Dat zit dus als inkomsten in de businesscase en die zag je inderdaad niet in het staatje staan.

00:34:59

Voorzitter: De heer Lo-A-Njoe heeft nog een vraag.

00:35:01

De heer Lo-A-Njoe: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, in aansluiting op wat u zei over de planschade. In de Wet ruimtelijke ordening is dat nu 2 procent en in de Omgevingswet wordt dat 4 procent en er geldt een overgangsrecht van vijf jaar vanaf het moment dat het besluit valt. Betekent dat, als wij nu hierover besluiten, dat dus die 2 procent geldt vanwege het overgangsrecht?

00:35:22

De heer Hamstra: Dat is een hele technische vraag. Dan moet ik naar een jurist. Deze zou ik zo niet kunnen beantwoorden.

00:35:31

Voorzitter: Dank u wel. Dan komen we bij mevrouw Tijdens en zij gaat de verdieping voor haar rekening nemen. Aan de linkerkant moet het pasje. Ja, op dat boxje. Zo, ja. Dan nog op het knopje drukken.

00:35:52

Mevrouw Tijdens: Dank je wel, het is gelukt. Super. Goedenavond, mijn naam is Marjolein Tijdens. Ik werk bij de Natuur en Milieufederatie Groningen. Vanavond presenteer ik de uitkomsten van het verdiepende onderzoek, dus de tweede fase van de Windverkenning, vanuit onze rol voor het windplatform. Er wordt ons vaak gevraagd naar het standpunt vanuit de NMG, maar dat volgt later nog in een brief aan de raad. Na afloop van de eerste fase van de verkenning zijn de resultaten met u besproken - wat Alfred ook al liet zien - en deze vindt u ook terug in de magazine van de verkenning en in de stukken. Geconcludeerd werd vervolgens dat er aanvullend onderzoek nodig was met betrekking tot de ecologische effecten, de maximale hoogte die windturbines kunnen hebben en wat de omgeving vindt en wat hun voorwaarden zijn. Daar wilden ze meer onderzoek naar en er waren ook veel vragen over gezondheid, dus in het verdiepende onderzoek hebben we daarnaar gekeken. Voordat ik verderga naar de resultaten, wil ik eerst nog onderstrepen dat dit onderzoek, zo voorafgaand aan besluitvorming, uniek is en ook belangrijk dat het uitgevoerd is. Er is veel geïnvesteerd, veel onderzoek gedaan om de lusten en lasten samen met de omgeving in beeld te krijgen en dat is echt wel bijzonder. De verdieping is gestart in juli 2020 en net zoals in de voorgaande fasen hebben we ook weer gewerkt met een klankbordgroep, waar omwonenden in zaten en waar ze zich voor konden aanmelden. Die is bijeengewees en er zijn werkgroepen geweest, waar mensen zich voor aan konden melden als ze diepgaand over participatie of ecologie mee wilden denken. Er zaten ook natuurorganisaties bij. Er zijn informatiebijeenkomsten voor omwonenden georganiseerd. De uitkomsten van deze verkenning zijn samengevat in een magazine van de verdieping. Hier kun je de resultaten heel kort van zien. Ik ga eerst in op de hoogtebeperking. In de verdieping is nauwkeuriger uitgezocht wat de maximale tiphoogte mag zijn van de windturbines op Westpoort en Roodehaan. Daarvoor was een turbulentie-onderzoek nodig om te zien wat nog veilig was voor het vliegverkeer naar vliegveld Eelde en welke tiphoogte dan maximaal mogelijk was. Dit is uitgevoerd door Pandera, staat ook in de stukken, en er is contact daarover gezocht met de Inspectie voor de Leefomgeving en Transport, de ILT. Uiteindelijk kwam eruit dat in Roodehaan een maximale tiphoogte is van 139 meter. Dit heeft te maken met het cirkelen van vliegtuigen in de aanvliegroute. Zowel bij Westpoort als Roodehaan heb je te maken met vliegroutes, maar bij Roodehaan heb je ook te maken met het cirkelen bij het aanvliegen en daardoor wordt de maximale hoogte lager, dus dat is nu op 139 meter. Dat klinkt hoog, maar voor windturbines is dat tegenwoordig niet meer zo hoog. Dat maakt ook dat er gekeken kan worden naar refurbished turbines. Dat zijn eigenlijk tweedehands windturbines, want er zijn van die kleinere molens wat minder op de markt. Bij refurbished turbines is een belangrijke voorwaarde - dat kregen we ook uit de omgeving mee - dat deze turbines voldoen aan de uitgangspunten, zoals dat ze stil zijn en veilig zijn. Natuurlijk ook dat

ze duurzaam zijn op de lange termijn, dus dat is een belangrijke voorwaarde waarnaar gekeken moet worden, als we daarvoor kiezen. Refurbished turbines zou ook betekenen dat je hier geen subsidie voor krijgt. Die komen niet in aanmerking voor subsidie en dan zou het inderdaad het eerste subsidieloze windpark van Nederland zijn. Dan ga ik verder met de gezondheid. Er zijn veel zorgen in de omgeving over gezondheid. Er staat ook veel over in de kranten en er is veel over te doen. Vanwege die zorgen hebben we contact gezocht met de GGD en RIVM. In de vorige fase hebben we dat ook al gedaan, maar er zijn nu recentere rapporten van het RIVM uitgekomen en daar hebben we ook naar gekeken. Daarin is gekeken naar de effecten van windturbines op de gezondheid. Die recente publicatie liet in grote lijnen hetzelfde beeld zien, als wat je zag in een eerder rapport. De turbines, dus de draaiende beweging van turbines, de lichtjes, het zicht op de turbines of het geluid maakt dat er hinder ervaren kan worden. Wat ook heel duidelijk wordt en sterker naar voren komt dan uit eerder onderzoek, is hoe harder het geluid hoe meer hinder ervaren kan worden. Wat ook duidelijk naar voren komt, is als je het vergelijkt met andere geluidsbronnen, zoals van een snelweg ... Dat geluid is vaak sterker dan dat van een windturbine, maar het geluid van windturbines wordt wel als hinderlijker ervaren, door het zwiepende geluid. Tegelijkertijd blijkt uit de literatuurstudies - dus daar hebben ze heel veel studies die al uitgevoerd zijn, vergeleken - dat er geen eenduidig verband is tussen windturbines en andere gezondheidseffecten. Je kunt wel duidelijk zien dat er hinder veroorzaakt kan worden, maar een verband tussen andere gezondheidseffecten kan eigenlijk niet goed aangetoond worden. Er zijn wel veel onderzoeken naar gedaan, maar op dit moment niet gevonden. De mate waarin windturbines als hinderlijk worden ervaren, hangt ook samen met hoe je de windturbines beleeft. Bijvoorbeeld als je er heel erg aan hebt gestoord of jij verdient er niets aan en de buurman wel en je hebt er last van, dan kun je bijvoorbeeld meer hinder ondervinden. Als het bijvoorbeeld je eigen windturbines zijn en je weet waarom ze er staan, dan wordt de hinder als minder ervaren en daarmee ook de storende effecten. Ook dat aspect is in recentere onderzoeken ook weer sterker naar voren gekomen. Het blijkt ook dat het heel complex is. Het is dus niet alleen het geluid, waar de hinder van wordt ervaren en misschien dan ook mogelijk klachten, maar het is een combinatie van. Het is ook de zichtbaarheid en hoe je het ervaart. Dat maakt het dus ook niet zo eenvoudig te onderzoeken, maar het is wel goed om in de toekomst in de gaten te houden. Het belangrijkste is dus een directe relatie met gezondheidseffecten is niet gevonden. Dat geldt dus ook voor laagfrequent geluid. Uit de onderzoeken blijkt dus niet dat het leidt tot extra hinder van windturbines. Dan komen we ook bij de cumulatie van geluid. Dat liet Alfred al een stukje zien. Windturbines staan niet op zichzelf. Ze komen in een gebied waar al veel speelt. Je hebt een snelweg, de A7, die geluid heeft. Je hebt nabijgelegen industrie. Je hebt misschien wat kleinere wegen, waar veel sluipverkeer over heengaat. Alles opgeteld, produceert geluid. In de eerste fase kwam er al naar voren dat de opgetelde geluidsbelasting in zowel Westpoort als Roodehaan nu al hoog is. De GGD heeft daar een soort van norm of heeft uitspraak gedaan over vanaf wanneer het schadelijke effecten zou kunnen hebben voor je gezondheid en er wordt gezien dat het nu al tegen die norm aanligt of daarbovenuit komt op sommige plekken. Echter, dit is geen wettelijke norm. De provincie Groningen heeft wel eens een norm vastgesteld voor de Eemshaven, de industrieterreinen daar. De geluidsbelasting die wij vinden voor Westpoort en Roodehaan ligt onder de norm van de provincie. Er zijn wel wettelijke geluidsnormen voor geluid van enkel windturbines en dat

wordt niet overschreden. Dat heeft Alfred net ook laten zien. Daarnaast is het verstandig om goede afspraken te maken over slagschaduw. De flikkerende beweging kan effecten hebben op de gezondheid. De wettelijke norm is daar al voor, maar je kunt nog verdergaan met terugdringen, zodat er helemaal geen slagschaduw is. Het goed betrekken van de omgeving bij de procedure en de inpassing is heel verstandig om hinder te voorkomen.

00:44:10

Mevrouw Tijdens: Ecologie. We hebben Aterburg & Wymenga gevraagd om aanvullend ecologisch onderzoek te doen. In de eerste fase is er onderzoek gedaan, maar ze hebben nu meer metingen uitgevoerd. Ze hebben gekeken naar vliegbewegingen van vogels en ook gekeken naar vlieghoogten, vliegen de vogels op piekhoogten en is er een risico op aanvaringen met de bladen en op slachtoffers. Ze hebben gekeken naar vleermuizen en ook naar de vliegbewegingen van vleermuizen. Gebaseerd op dit onderzoek en uit het eerste onderzoek hebben ze ingeschat hoeveel slachtoffers er te verwachten zijn of wat de ecologische effecten zouden kunnen zijn. Daaruit blijkt dat in Westpoort bovengemiddeld veel slachtoffers te verwachten zijn en in Roodehaan juist weer relatief weinig slachtoffers. Dat betekent niet dat er bij Roodehaan geen vogels overvliegen, want dat is natuurlijk wel degelijk het geval, want het zit ook dichtbij natuurgebied. Alleen de meerderheid van de vogels hebben net andere vliegbewegingen - in ieder geval gedurende de periode dat er gemonitord is - en ze vliegen ook op andere hoogten, waardoor het aanvaringsrisico kleiner wordt. Dat is dus eigenlijk het verschil. Belangrijk om te realiseren is dat er ook duidelijk gesteld wordt dat er aanvullend onderzoek nodig is. Als je verder gaat met windturbines ontwikkelen, dan moet er voor ecologie voor de vergunningen nog meer onderzocht worden, zoals jaarrond onderzoek naar vleermuizen en vogelstrekbewegingen. Bijvoorbeeld voor de zeearend hebben we op dit moment geen gegevens. Die broeden dichtbij, maar zijn tegelijkertijd lastig te dicteren. Er zijn er niet zoveel van. Daar moet dus beter naar gekeken worden. Om het ecologisch onderzoek en de resultaten te bespreken is de werkgroep Ecologie opgericht. Daar zaten omwonenden in en ook lokale natuurorganisaties en zij hebben kritisch meegedacht over het onderzoek, de resultaten en de plannen. De werkgroep Ecologie heeft ook duidelijk kenbaar gemaakt dat ze zich best wel zorgen maken over de locaties. Ze zeggen: dicht bij de waardevolle natuurgebieden en wij maken ons zorgen over de effecten die dat zal hebben op de ecologie. Wat ze ook zeggen, er gebeurt al best wel veel in die gebieden, dus wees voorzichtig. Wat ze aangeven is dat ze in de eerste plaats geen voorstander van plaatsing van windturbines op beide locaties zijn. Dat is ook te lezen in het magazine. Dat is in de eerste plaats. Als er besloten wordt dat ze er wel komen, dan hebben ze een aantal voorwaarden geformuleerd, waar het dan wat hun betreft aan moet voldoen. Die staan ook in het magazine. Onder andere is dat: betrek ons bij het vervolgonderzoek in de opzet en zorg dat het goed gebeurt. Voer dat aanvullend onderzoek grondig en goed uit, zodat je echt die laatste vraagtekens die nog openstaan ook goed invult en weet waar je aan begint. Daarnaast zeggen ze, liever voorkomen dan compenseren, dus eerst mitigerende maatregelen om schadelijke effecten te voorkomen. Bijvoorbeeld een stilstandvoorziening voor vleermuizen zou goed kunnen. Misschien ook voor de zeearend, maar ook de werkzaamheid van die maatregelen moet goed onderzocht worden, want dat is nog experimenteel. Kijk goed naar de cumulatieve effecten met andere ontwikkelingen in de buurt en kijk ook naar een ecologische plus, waar kan geïnvesteerd worden in biodiversiteit.

De RUG heeft daarnaast onafhankelijk onderzoek uitgevoerd aan de hand van enquêtes in de brede omgeving van de windparken. Dat was onafhankelijk onderzoek. Ze zijn drie keer langs geweest bij de omgeving met een enquête. De derde keer bleek nodig te zijn, ook door limitaties door corona, omdat er niet meer huis-aan-huis kon worden gegaan bij de tweede enquête en daardoor is besloten om een derde uit te voeren. In ring 1 zijn alle huishoudens tussen de 500 en 1000 meter benaderd door huis-aan-huis langs te gaan. Er was er ook een ring 2, daar zijn de huishoudens in de 1000- 1500 meter zone gevraagd. Dat zijn er aanzienlijk meer en daar is wat meer willekeurig langsgegaan en zijn de huishoudens selectief uitgezocht. In de enquête zijn de omwonenden uitvoerig bevestigd, dus het is ook veel meer dan wat ik nu laat zien en de resultaten zijn te lezen in het rapport van de RUG. Wat echter duidelijk blijkt, is dat de acceptatie van windmolens bij Westpoort en Roodehaan laag is. Dat zie je hier, linksonder, in het grafiekje. Daar zie je alle drie de enquêtes. In blauw ring 1 bij Westpoort en ook bij Roodehaan. In rood-oranje de ring 2. De schaal gaat van één tot zeven. Één is een hele lage acceptatie en zeven zou heel hoog zijn en je ziet dat het netto onder het gemiddelde ligt. Hoe dichterbij het park mensen wonen, hoe lager de acceptatie is. Daarnaast zijn omwonenden ook bevestigd over, als ze er komen, wat zijn dan belangrijke voorwaarden voor jou? Wat zijn belangrijke waarden bij windturbines. Het overgrote deel van de mensen zegt, het is nooit acceptabel en het maakt niet uit wat je doet. Echter, toch zegt ook een groot deel dat ze het belangrijk vinden dat omwonenden mee kunnen profiteren of gebruik kunnen maken van schone energie. Daarnaast wordt gezegd dat ze het belangrijk vinden dat ze betrokken worden bij de besluitvorming. Dat de mogelijke lasten gecompenseerd worden, wordt belangrijk gevonden en dat de kosten en baten eerlijk verdeeld worden. Wat je ook ziet is dat ze het belangrijk vinden en een argument voor windenergie dat er toekomstige generaties profiteren van hebben en dat het goed is voor het klimaat en de maatschappij. Dat beeld zie je ook. Dit is het einde van mijn deel. Zijn er vragen?

00:50:11

Voorzitter: Dat gaan we even vragen of er vragen zijn. De heer Ubbens namens het CDA.

00:50:25

De heer Ubbens: Ja, dank u. Ja, ik heb vooral een vraag over de extra stille windmolens die er dan zouden kunnen komen. Ik heb niet zoveel verstand van windmolens, maar het klinkt als een soort tegenstelling dat je tweedehands windmolens gaat aanschaffen, maar dat deze wel de best beschikbare technieken in zich hebben.

00:50:45

Mevrouw Tijdens: Nee, klopt.

00:50:45

De heer Ubbens: Hoe oud zijn die windmolens dan en hoe kan het dan de best beschikbare techniek zijn? Zijn nieuwere windmolens niet stiller dan oude windmolens? Nu, laat ik het daar maar even bij laten.

00:50:57

Mevrouw Tijdens: Een goede vraag. Dit heb ik mij ook laten vertellen, want ik doe dit ook niet dagelijks, maar het schijnt dat er wel aanpassingen te maken zijn. Je kunt de techniek van die windturbine helemaal doorlopen en er schijnen ook aanpassingen aan de bladen

eventueel gemaakt kunnen worden. Dan moet je natuurlijk ook nagaan wat zijn daar de kosten van en dat traject moet ook echt nog helemaal doorlopen worden. Er is wel gesteld, ook duidelijk vanuit de omgeving, dan moet je dat ook goed als voorwaarde meenemen dat dat gebeurd. Dat zal ook kosten met zich meebrengen, dus daar moet goed naar gekeken worden.

00:51:35

De heer Lo-A-Njoe: Ja, aansluitend daarop. Is het wel duidelijk, als je ze niet aanpast wat het verschil is tussen het geluidsniveau van deze refurbished windmolens ten opzichte van de nieuwe stille windmolens?

00:51:46

Mevrouw Tijdens: Dat is mij niet duidelijk, daar moet je naar kijken.

00:51:50

De heer Lo-A-Njoe: Daar zijn geen gegevens over bekend?

00:51:52

Voorzitter: Het verschilt ook per type windturbine. Dat zie je wel met het verhaal in Meeden, die nieuwe turbines die daar staan en dat het ene type behoorlijk verschilt qua geluidsoverlast met de andere. Die vergelijking is dus niet één op één te maken.

00:52:05

De heer Lo-A-Njoe: Wellicht in een ordergrootte? Wij hebben geen idee. Net als de heer Ubbens heb ik geen verstand van windmolens. Is het een groot verschil, een klein verschil? We hebben geen idee.

00:52:31

De heer Hamstra: Sowieso die tweedehands windmolens die staan ook overal in Nederland en daar voldoen ze ook aan de grens van die 47 Lden en die kun je inderdaad wel aanpassen. Het is niet te zeggen of een nieuwe moderne van 150 meter of een tweedehands gebruikte veel meer geluid maakt. Als het zo is, dan is het het brongeluid en dan heb je het over 100 dB helemaal bovenin in plaats 105 dB, maar op de gevel is het dan bij sommige turbines ook echt niet merkbaar. Het blijft dus sowieso binnen die 47 Lden, want anders krijg je dat gewoon bij wet niet niet voor elkaar.

00:53:12

Voorzitter: De heer Boter nog namens de VVD.

00:53:17

De heer Boter: Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik had nog een aanvullende vraag over de levensduur van die molens. Scheelt dat? Dat je er niet na tien jaar alweer die molens eruit moet halen en dan weer nieuwe molens neer moet gaan zetten. Of maakt dat verder niet uit, als ze refurbished zijn?

00:53:32

De heer Hamstra: Op zich ook wel interessant, want bij moderne turbines, moet je er meestal voor kiezen om ze toch twintig jaar te laten staan. Die dingen, die hebben een technische levensduur van dertig jaar meestal. Het zou ook best wel kapitaalvernietiging zijn om te zeggen: nu, na zestien jaar hakken we ze om. De gebruikte molens die zitten al op die levensduur en daar zou je natuurlijk een besluit op kunnen nemen, we doen het voor tien

jaar of vijftien jaar en dan hakken we ze echt om. Ja, daar zal ook weer een positieve kant aan zitten. Bij moderne turbines zou je vanuit de techniek, de technische levensduur van dertig jaar, dat willen halen en die tweedehands die zitten daar natuurlijk al sneller op.

00:54:22

Voorzitter: Mevrouw Nieuwenhout nog, begrijp ik.

00:54:27

Mevrouw Nieuwenhout: Yes, ik had nog even een vraag over de hoogtebeperking, want dat heeft nu natuurlijk te maken met Groningen Airport Eelde. Stel nu dat toch de stekker uit dat vliegveld getrokken of dat er bijvoorbeeld alleen nog maar medische vluchten met een helikopter plaatsvinden en die lijn niet meer nodig is, zou er dan nog gekeken kunnen worden naar hogere turbines? Bijvoorbeeld met een tandwijdte-aanpak in plaats van een bepaalde vaste tiphoogte of is dat niet mogelijk? Hoeveel zou dat schelen in het rendement? Zou je ook kunnen kiezen om dan vijf molens in plaats van zes te doen, waardoor ze minder dicht bij de mensen staan?

00:55:14

De heer Hamstra: Het meest korte antwoord is: ja. De hoogtebeperking komt vanuit de luchthaven. Is de luchthaven er niet meer, dan heb je die hoogtebeperking niet, dus dan zou je inderdaad naar die 150 meter kunnen. Dan kun je ook kiezen uit een groter segment van windturbineklassen. Hier hebben we de tweeënhalve megawatt turbine gekozen in de businesscase. Die pakken natuurlijk minder stroom dan eentje van 150 met een drie megawatt of zelfs drie en half megawatt generator, dus dat klopt. Dan kun je inderdaad meer wind vangen, dus dat klopt. Dan heb je dus ook de keuze om te zeggen: we doen er vier of vijf. Die keuze heb je.

00:55:54

Mevrouw Nieuwenhout: Zou ik nog een heel klein vervolgvraagje mogen stellen?

00:56:00

Voorzitter: Ja, hoor. Ga je gang.

00:56:01

Mevrouw Nieuwenhout: We zitten natuurlijk in een soort van besluitvormingsproces hierover. Wanneer in dit proces zou deze keuze gemaakt moeten worden?

00:56:14

De heer Hamstra: Onderdeel van het verdere proces is een milieueffectrapportage en dat gaat denk ik nog zeker een jaar duren, voordat we daar helemaal doorheen zijn. In die milieueffectrapportage ga je verschillende turbineklassen met elkaar vergeleken, dus vanaf nu tot een jaar heb je die keuze bij de gemeenteraad liggen.

00:56:33

Voorzitter: Dan de heer Duit.

00:56:35

De heer Duit: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ja, ik was even benieuwd, ik hoor de afkorting 'eldin' een aantal keren en mijn niveau van Google is niet dusdanig goed dat ik het daarin kan vinden, dus ik was even benieuwd: hoeveel decibel is dat? Zijn er dan ook nog verschillende

normen voor dag en nacht en kunnen we daar ook met die kleinere refurbished molens aan voldoen?

00:56:59

De heer Hamstra: De laatste vraag is: ja, ook met refurbished moet je daaraan voldoen. Dat is gewoon de wet en de wet bepaalt dat er maximaal op de gevel van een woning 47 Lden mag zijn. Dat is Level day-evening-night. Dat is het gemiddelde vanuit de dag, de avond en de nacht, waarbij de avond en nacht strafpunten hebben. Eigenlijk moet het in de nacht tien dB stiller zijn dan overdag. Dat allemaal optellen dat veroorzaakt 47 Lden en voor refurbished en voor nieuw moet je daar aan voldoen.

00:57:32

De heer Duit: Om hoeveel decibel gaat het dan in dat geval?

00:57:37

De heer Hamstra: Het gemiddelde daarvan is die 47 en soms zit je daaroverheen en soms zit je daar dus onder. Er is een heel - voor de liefhebbers natuurlijk - rapport met alle wetenswaardigheden over het geluid. 'S nachts is het veel stiller en dan zit je ook op een nachtwaarde van 41 in plaats van overdag, dus er is al rekening gehouden met de strafpunten voor de nacht.

00:58:04

De heer Duit: Als ik het goed begrijp, staat 47 Lden gelijk aan 47 decibel?

00:58:08

De heer Hamstra: Ja, het is decibel.

00:58:11

De heer Duit: Ja.

00:58:12

De heer Hamstra: Exact en excuses voor de verwarring.

00:58:16

Voorzitter: De heer Ubbens nog een keer.

00:58:18

De heer Ubbens: Ja, twee dingetjes dan hierop doorgaand. Wat ik niet helemaal begrijp is: gaan de windmolens ... gaan we nu puur voor 'het moet binnen de norm vallen', dus maximaal die 47 of gaan we voor de best beschikbare techniek, dus zo stil mogelijke windmolens? Wanneer zeggen we dan, we doen het toch maar niet, want we kunnen niet aan de best beschikbare techniek voldoen? We gaan dus naar een tweedehands windmolens kijken en of we die kunnen refurbishen, zodat deze dan zo min mogelijk geluidsoverlast creëert of zeggen we alleen maar dat deze dan aan de norm moet voldoen. Ja, dat deze aan de norm moet voldoen lijkt me nogal logisch, maar wat betekent het dan nog als je zegt, 'best beschikbare techniek'? Wat betekent dat? Tot slot, over die terugverdientijd en die vijftien jaar begreep ik net niet helemaal wat er werd gezegd. Dat subsidievrije windmolenpark begrijp ik ook niet helemaal, want je koopt nu toch een tweedehands windmolen, waarbij de eerste eigenaar die subsidie al heeft opgestreken. Die subsidie zit toch gewoon verwerkt in de aankoop prijs van deze tweedehands windmolens?

00:59:24

De heer Hamstra: De laatste is het makkelijkste, de terugverdiëntijd. Als je de molen koopt - we hebben een rondje langs windmolenhandelaren gedaan - en de aanschafprijs is ongeveer de helft van nieuw. In het eerste leven van die windmolens hebben ze natuurlijk wel subsidie gehad dat klopt. Het kopen van die windmolens en ze dan eventueel hier in Groningen neerzetten dat zou dus subsidieloos kunnen, want de aanschaf is ongeveer de helft goedkoper, dus subsidie is dan ook niet nodig. Sterker nog, het kan ook niet. Er zit geen subsidie op. De eerste vraag is natuurlijk wat lastiger. We kennen de toekomst niet. We weten ook niet precies wat de tweedehandsmarkt doet en weten ook niet wat de markt voor nieuwe molens doet. Aan de ene kant horen we dat er ook veel gebieden zijn met een hoogtebeperking en dat de leveranciers van windmolens toch weer een iets ouder type uit de etalage halen, zou je kunnen zeggen. Ik hoop en denk ook, maar dat is een verwachting, dat je straks kunt kiezen tussen twee, drie typen turbines en dan zou je kunnen zeggen: eentje met een bronvermogen van 100, eentje met een bronvermogen 105. Bronvermogen is dan wat het helemaal hoog in de generator doet op 100 meter as. Die keuze zou je kunnen maken en dan zou je in de effectrapportage kunnen bepalen dat je degene kiest die het stilst is. Dat is een keuze die je dan in de MER doet. Deze discussie, die komt in de milieueffectrapportage naar voren en daar wordt dan ook de keuze gemaakt of je ecologisch de best wil of de meest milieuvriendelijke of de stilste. Dat zijn keuzen die dan gemaakt kunnen worden.

01:01:06

Voorzitter: Dank je wel, dan zijn dat ... Nee, die zal vergeten zijn het handje naar beneden te doen. Dan komen we bij mevrouw Hofman aan.

01:01:23

Mevrouw Hofman: Bedankt. Goedenavond, mijn naam is Annemarie Hofman en ik ben werkzaam bij de coöperatieve vereniging Grunneger Power. In Groningen vinden wij het belangrijk dat inwoners vroegtijdig mee kunnen denken en beslissen over de uitdagingen van de energietransitie. De ontwikkeling van windenergie is niet meer alleen meer iets van overheden of commerciële partijen. Windenergie is alleen aanvaardbaar als bewoners en ondernemers uit de omgeving betrokken worden bij de besluitvorming én realisatie. Het betrekken van bewoners op deze wijze, dat is nieuw. Om de voorwaarden voor deze aanvaarding op tafel te krijgen, zijn we twee jaar geleden een intensief participatieproces gestart en participeren dat kan op heel veel manieren. Binnen het windplatform hebben we alles uit de kast gehaald om alle betrokkenen op elke mogelijke wijze te faciliteren in het participatieproces, zoals u ook kunt zien in het overzicht. De afbeelding toont ook dat er bewoners zijn die we niet hebben kunnen bereiken en dat vinden we vanzelfsprekend jammer. Uiteindelijk kiest elke betrokkene, die we hebben kunnen bereiken, voor zichzelf en op welke manier hij of zij deelneemt aan het proces. Een deel van de betrokkene kiest er bijvoorbeeld voor om geïnformeerd te worden. Zij hebben tijdens de verkenning informatie ontvangen via allerlei kanalen, zoals de nieuwsbrief, de website en via huis-aan-huis brieven. Er zijn informatieavonden, een excursie en bijpraatsessies georganiseerd. Er is een speciaal telefoonnummer ingericht voor vragen over de verkenning en alle vragen en antwoorden daarop zijn verzameld op de website. Een deel heeft zich aangemeld voor de werkgroep Participatie en een ander deel voor de werkgroep Ecologie. In dit deel van de

presentatie ga ik nadrukkelijk in op de uitkomsten van de werkgroep Participatie. Uit de sessies met de werkgroep Participatie zijn drie belangrijke uitkomsten vastgesteld. Een meerderheid van de omgeving geeft boven alles aan bezwaar te hebben tegen windturbines op de beide locaties. Daarnaast geeft een groot deel van de omgeving aan besluitvorming van u, de raad, te willen hebben over of de windturbines er komen, voordat zij mee kunnen en willen denken over de voorwaarden voor de plaatsing van windturbines. Als door u, de raad, toch wordt besloten dat er windturbines moeten komen, dan heeft de werkgroep hier een aantal standpunten voor opgesteld en deze zijn als volgt. Wat betreft mitigatie is de eis dat de overlast zoveel als mogelijk wordt weggenomen. Hiermee willen bewoners nadrukkelijk een stap verder zetten dan alleen de wettelijke richtlijnen aan te houden. De slagschaduw zal naar nul uur worden teruggebracht en er zullen stillere turbines worden gekozen. Er wordt gebruik gemaakt van de best beschikbare techniek om dit mogelijk te maken.

01:04:28

Mevrouw Hofman: Er zijn ook nog een aantal vraagtekens, zoals over de eventueel te gebruiken tweedehand molens en dit moet goed worden onderzocht. Daarnaast zal ook vanuit ecologie mitigatie mogelijk nodig zijn - dit vertelde mijn collega Marjolein zojuist - bijvoorbeeld door een stilstandvoorziening voor de zeearend, ganzen en/of vleermuizen. Wat betreft compensatie zijn alle opties besproken. Bewoners in de gebieden geeft duidelijk aan dat er heel veel druk ligt op het gebied waarin zij wonen. Compensatie zal deels gaan over de individuele financiële compensatie, maar ook over het brengen van meerwaarde op de omgeving, waarin zij wonen die al zoveel te verduren heeft. Er zijn een aantal financiële regelingen die de compensatie vormgeven, namelijk de zogeheten waardedalingregeling, een profijtregeling en een projectenregeling. Deze laatste regeling kan bijdragen aan duurzame en maatschappelijke doelstellingen die vanuit de lokale omgeving worden aangegeven. Nogmaals, de meerderheid van de bewoners geeft aan niet vóór de windturbines te zijn. Echter, als u besluit toch door te gaan, geven bewoners vanuit de omgeving aan zelf nauw betrokken te willen zijn bij het bepalen van de criteria én de invulling van de compensatieregelingen. De werkgroep neemt het standpunt in dat het rendement wat de windturbines opleveren, optimaal moet worden ingezet ten behoeve van de compensatieregelingen oftewel het maatschappelijk rendement dient zo hoog mogelijk te zijn. Bewoners zijn nu aan de beurt. Die bewuste keuze is door u gemaakt door de verkenning te starten. Als je bewoners vraagt wat ze voelen, vinden en willen, dan kun je dat niet zomaar naast je neerleggen, als de uitkomst ervan je niet bevalt. Dat weet u als geen ander. Vanuit Grunneger Power vinden wij dat de gemeente Groningen een groot compliment verdient voor het starten van de Windverkenning. Nog heel veel meer complimenten verdienen de bewoners die zich constructief zijn blijven inzetten in hun vrije tijd, binnen dit zeer intensieve participatieproces. Vanuit Grunneger Power zeggen wij: wij staan achter de uitkomsten van het participatieproces. Dit beschouwen wij als een opgestelde zienswijze voor en door bewoners. We constateren ook dat het goed is dat de verkenning is afgerond, omdat we ons nu allemaal bevinden in een fase, waarin bewoners en de raad moeten kiezen, voordat we de volgende stap kunnen zetten. Sterker nog, bewoners vragen expliciet om deze besluitvorming, als voorwaarde om eventueel verder mee te denken en te doen en te gaan ontwikkelen. Veel bewoners hebben aangegeven bang

te zijn dat meedenken over windmolens ook betekent dat ze instemmen met windmolens. Waar dit proces overgaat is dat het bewoners ook in staat stelt om een nieuwe rol te pakken in een speelveld. In dit speelveld, waarin zij als gelijkwaardige gesprekspartner betrokken worden in zowel besluitvorming als realisatie, ongeacht de uitkomst van uw besluit. Wij zijn dan ook tevreden over het zorgvuldig doorlopen participatieproces. Het was echt niet altijd zonder belemmeringen, maar dat mag je ook verwachten bij een spannend onderwerp als windenergie. Wij vragen de raad met klem om dit zorgvuldig doorlopen participatietraject en de uitkomsten ervan, die voor en door bewoners zijn geformuleerd, de waarde te geven die het verdient. Het neerzetten van het onderzoek en dit proces zijn beschreven in de twee boekjes die u, als het goed is, heeft gelezen. Echter, daar begint het feitelijk pas. Datgene wat we hebben geconstateerd en opgeschreven daar kun je een besluit over nemen. Ja zeggen is geen makkelijke keuze dat betekent dat je moet vormgeven wat je hebt opgeschreven. Nee zeggen is ook geen makkelijke keuze, omdat je daarmee de duurzame opgave mogelijk verschuift, want die opgave blijft immers. De kracht van uw besluit zal zitten in het ook daadwerkelijk vormgeven van hoe gaan we de komende weken, maanden en jaren om met de bewoners in dit gebied? Gaan we doen wat we ze beloofd hebben? Blijven we naar ze luisteren, ook als het moeilijk wordt? Daarmee pleiten we dus niet per se voor windmolens in dit zoekgebied en kun je ook niet a priori tegen zijn. We pleiten wel voor een blijvend gelijkwaardige rol van bewoners in het speelveld, nu in deze besluitvorming en ook straks in vergelijkbare dossiers. [Even kijken hoor. Doe jij dat? Nu verklappen we al zo veel.] De gelijkwaardige rol van bewoners - daar waren we gebleven - is dan ook de kern van de ingeslagen route in Roodehaan, indien u besluit voor de komst van windturbines in dit gebied. De invulling van de financiële regelingen en daarmee ook de maximalisatie van het maatschappelijk rendement is een vraag die gezamenlijk wordt verkend ná uw besluitvorming. Momenteel is er een energicoöperatie in oprichting die deze rol op zich zou kunnen nemen. Zo een proces vraagt tijd en ook kennis. Mochten de windturbines er komen, vragen bewoners bijbehorende professionele begeleiding, zodat zij voldoende de kans krijgen om hun zeggenschap én eigenaarschap helder te krijgen. Uiteraard behouden zij het recht van bezwaar. Als u besluit om door te gaan met windenergie dan is de tijdlijn als volgt ... Dit was de presentatie van het windplatform. Het windplatform is een samenwerking van Grunneger Power, Natuur en Milieufederatie en de gemeente Groningen. Het college van B&W heeft op basis van de uitkomsten van het windplatform een raadsvoorstel geformuleerd. Daarin wordt voorgesteld door te gaan met Roodehaan en niet met Westpoort. Daarnaast zijn er nog een aantal technische zaken van belang, zoals het vragen van de provincie om toestemming, aangezien het provinciale beleid alleen windenergie toestaat in de Eemshaven, Delfzijl en rond de N33. Hartelijk dank voor uw aandacht.

01:11:24

Voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we even kijken of er nog vragen leven bij de raadsleden. Mevrouw Nieuwenhout.

01:11:39

Mevrouw Nieuwenhout: Ja, ten eerste hartelijk dank ook voor al het werk dat jullie hebben verzet om de inwoners ook een stem te geven, want het is heel belangrijk dat zij goed gehoord worden. Ik heb een vraag, want wij hebben als raadsleden een brief gekregen van

iemand die in Westerbroek woont en die zegt dat er geen gelijkwaardigheid is tussen de inwoners die aan de Groningse kant wonen en de mensen die aan de andere kant buiten de gemeentegrens wonen. Ik vroeg me af, kun jij daar misschien wat over zeggen? Worden de mensen van buiten de gemeente ook goed betrokken? Is er verschil tussen die twee groepen?

01:12:22

Mevrouw Hofman: Dank je wel voor je goede vraag. Wij maken daar geen verschil in. We hebben iedereen betrokken, volgens het kaartje wat Alfred in het begin van de presentatie liet zien. Dat hangt niet af van waar je woont, in welke gemeente, maar wel op welke afstand je woont van de mogelijke windmolens.

01:12:44

Voorzitter: De heer Boter heeft nog een vraag.

01:12:48

De heer Boter: Dank u wel, Voorzitter. Bedankt voor het betoog. Nog even over compensatie en dat soort dingen. Er wordt wettelijk wat gezegd over planschade. Welke compensatie wordt er in uw ervaring veel gebruikt om bijvoorbeeld de acceptatie van wind- of zonne-energie mogelijk te maken? Wat moet ik dan bedenken? Wat zou kunnen werken om in de participatie mee te nemen?

01:13:16

Mevrouw Hofman: Dank je wel voor je vraag. Dat vind ik een lastige. Hoe we de regelingen moeten gaan vormgeven dat is echt iets, waarvan we vinden dat bewoners zich over moeten uitspreken, dus zij hebben daar in principe ook de keuze in.

01:13:32

De heer Boter: Het ging niet om de bewoners, maar omdat u waarschijnlijk uit ervaring spreekt, heeft u vast wel voorbeelden van wat wel werkt of niet werkt. Dat was meer mijn vraag. Dan geloof ik best dat het met de bewoners in de participatie moet gebeuren.

01:13:48

Mevrouw Hofman: Dank voor de verheldering. Compensatie kan door middel van drie soorten financiële regelingen. De eerste - die noemde ik ook - is een individuele regeling. Bijvoorbeeld hoe dicht je bij de molens woont hoe meer financiële tegemoetkoming je zou kunnen ontvangen. Dat is ook een verdeling die bewoners, dus onderling zouden kunnen vormgeven. Een andere gaat over de mitigatie; hoe gaan je met elkaar mitigatie vormgeven. Een andere compensatieregeling gaat over het maatschappelijk rendement, dus dat zou bijvoorbeeld een collectief fonds kunnen zijn.

01:14:35

De heer Boter: Dank.

01:14:37

Voorzitter: Dan nog de heer Brandenburg.

01:14:41

De heer Brandenburg: Ja, dank u, Voorzitter. Dank voor deze toelichting. Nu doet Grunneger Power mee, maar daardoor raakte ik toch een beetje in de war. Misschien heb ik dat ook gemist in de aanloop, maar is het nu zo dat Grunneger Power namens de gemeente die

gesprekken heeft gevoerd met de inwoners? Of heeft de gemeenteraad dat ook zelf gedaan? Dat wordt mij hier niet helemaal duidelijk, vooral ook omdat Grunneger Power natuurlijk ook nog een ander - wellicht commercieel - belang heeft of nieuwe klanten of nieuwe leden wil hebben? Hoe moet ik dan waarden, als eruit komt zoets komt dat er een energiecoöperatie moet komen?

01:15:25

Mevrouw Hofman: Dank je wel voor deze kritische vraag. Daar houd ik van, dus ik ga deze ook kritisch beantwoorden. Grunneger Power is samen met de Natuur en Milieufederatie en de gemeente Groningen het platform gestart juist om ervoor te zorgen dat bewoners op een onafhankelijke manier ook kunnen deelnemen in participatieprocessen als deze. Wij stellen ons als energiecoöperatie daarin juist op als die onafhankelijke partij, dus is het ook niet relevant, denk ik, om uw vraag verder te beantwoorden. Wij zijn met zijn drieën verantwoordelijk voor alle uitkomsten in het gehele proces, dus ik ben niet als Grunneger Power los op pad gegaan en de gemeente ook niet en de Natuur en Milieufederatie ook niet.

01:16:21

Voorzitter: Heb je 'm Daan of valt het kwartje in centjes?

01:16:26

De heer Brandenburg: Het kwartje valt wel, maar dan hebben we waarschijnlijk met elkaar besloten dat deze drie het participatieproces gaan vormgeven en dat is dan aan mij voorbijgegaan. Alleen dan vraag ik me toch af, de keuze of er straks een coöperatie van bewoners moet komen dat is er één die natuurlijk door ons als volksvertegenwoordigers - die overigens ook heel veel met participatie van bewoners doen - gemaakt wordt. Ik vind het dan raar dat deze dan in de uitkomsten staat, maar dat zal vast aan mijn kritische blik liggen.

01:17:03

Mevrouw Hofman: Dat zou zomaar kunnen.

01:17:06

Voorzitter: Dat zou inderdaad zomaar kunnen. Volgens mij kunnen we daar wel mee afsluiten, als alle vragen ... Ja, alle vragen die we zouden willen stellen die zijn gesteld. Dan dank ik jullie alle drie ook nog voor jullie inbreng. Dank voor die mogelijkheid en dank voor de uitleg en de wethouder voor de inleiding. Dan ronden we dit technische deel af. Dan zou ik nog even vier minuutjes willen schorsen tot vijf over negen en dan verder gaan naar het onderdeel van de sprekers. Dan schors ik dus nu even tot vijf minuten over negen. Tot straks.

Uitkomsten Windverkenning (digitale sessie inspraak bewoners) (raadsvoorstel 19-3-2021)

01:21:56

Voorzitter: Op mijn klok is het vijf over negen, dus wat mij betreft gaan we weer beginnen en dan met het deel van de sprekers. Er zijn een heleboel sprekers die hun tekst ook van tevoren hebben ingestuurd en die hangen aan de agenda. Het zijn 14 mensen die gaan spreken en u heeft allemaal drie minuten. Raadsleden krijgen ook nog de tijd om u een vraag te stellen. Ik heb een volgorde gekregen van sprekers. Ik heb een blokje van de eerste vier die onderling hebben afgestemd. Zij hebben de volgorde doorgegeven dat eerst

meneer Oosterhuis van de belangenvereniging MEER-dorpen gaat spreken, dan de heer Van Heuven, dan meneer Zoete en dan meneer Peutz. Ik zou willen beginnen met de heer Oosterhuis en ik hoop dat hij in beeld komt. Volgens mij is dat het geval en u heeft drie minuten. Ik zal niet al te streng zijn, maar ik moet wel een beetje streng zijn, want we hebben 14 mensen die willen spreken en we hebben misschien ook nog wat vragen. Gaat uw gang.

01:23:03

De heer Kees Oosterhuis Belangenvereniging MEER-dorpen: Ik ga mijn best doen om het binnen drie minuten te houden. Goedenavond, ik ben Kees Oosterhuis. Namens de belangenvereniging MEER-dorpen, waarvan 75 procent van de inwoners lid is, voer ik het woord. De meeste bewoners van Engelbert en Roodehaan zijn niet tegen windturbines, maar ze zijn wel tegen dat ze zo dicht bij hun huis staan. De windturbines staan hier al op 500 meter en dat is veel te dichtbij. Binnen een straal van 1500 meter van de windturbines staan 477 huishoudens. Bij de Engelberterplas is een camping en daar staan ook veel recreatiehuisjes. Uit het rapport van de Rijksuniversiteit Groningen blijkt dat gemiddeld 60 procent van de huishoudens in dit gebied mordicus tegen windturbines is en een verdere 25 procent is ook niet enthousiast over de plaatsing van de windturbines. Uit het rapport blijkt ook dat bewoners zich het meest zorgen maken over de gezondheid. Gezondheid is een belangrijk iets en de gemeente moet daarvoor waken. Het geluid in Engelbert is op veel plaatsen, die gemeten zijn, al boven de GGD-norm van 50 dB. De MEER-dorpers zijn met name zeer huiverig voor de bromtonen; het laagfrequent geluid. In veel windparken in Nederland zijn klachten van omwonenden die slaapstoornissen en ook medische klachten hebben. Zolang dat zo is, vragen we u te luisteren naar de deskundigen die adviseren om geen windturbines te plaatsen binnen een gebied van tien maal de hoogte van de windturbine. Dat houdt in dat je geen windturbines moet plaatsen in Roodehaan. Wat als u de gezondheid van de dorpsbewoners vindt opwegen tegen de wens om toch windturbines te bouwen, geeft u dan ook aan onder welke omstandigheden windturbines geplaatst moeten worden? In de verkenning worden verschillende maatregelen genoemd die de negatieve effecten moeten verminderen. Of die maatregelen ook daadwerkelijk getroffen moeten worden of gaan worden dat staat helemaal niet vermeld. Compensaties worden wel genoemd, maar ze zijn niet concreet. Duidelijkheid daarover vooraf naar de bewoners is essentieel. Neem nu gelijk de volgende beslissingen, waaraan moet worden voldaan. Vooraf een gezondheidsonderzoek doen bij de bewoners, een soort 'nulmeting', bijvoorbeeld door het RIVM. Het stopzetten van de windmolens bij bromtonen, overschrijdingen van de geluidsnormen en ook bij slagschaduw. Nu, daar is al over gesproken dat dat kan. Ook als grote vogels, zoals zeearenden, ganzen en ooievaars door het gebied vliegen en dat gebeurt ook zeer regelmatig. De obstakelverlichting moet je alleen laten branden, als er een vliegtuig in de buurt is. Geef aan welke compensatie geboden wordt en wees daarin ruimhartig naar de meest gedupeerden onder de bewoners. Durft u als raad deze beslissing niet te nemen, stem dan tegen het besluit om door te gaan met het plaatsen van windturbines in Roodehaan. Tot slot geloven wij niet in de jaarlijkse opbrengst van een ton per windturbine, zoals is aangegeven. Dit zal in de werkelijkheid veel lager uitkomen door tegenvallende uitgangspunten en/of mitigerende maatregelen. Dank u.

01:26:48

Voorzitter: Dank u wel, meneer Oosterhuis. Zijn er mensen die een vraag zouden willen stellen aan meneer Oosterhuis of was het voor iedereen helder? Het was een helder verhaal. Dan komen we bij meneer Van Heuven. U zou u uw microfoon nog aan moeten zetten, hoor ik, meneer Van Heuven en dan kunt u starten.

01:27:33

De heer Van Heuven: Geachte raadsleden, mijn naam is Steven van Heuven. Ik woon met vrouw en zoons in Engelbert in een huis twee meter onder NAP. Ik werk in het klimaatonderzoek en ik erken de noodzaak van een spoedige energietransitie en dus van de plaatsing van windmolens ook in mijn woonomgeving. Ik zou dus wel verheugd moeten zijn over het raadsvoorstel, maar dat ben ik echter maar half om twee redenen die volgen. De eerste reden is er één van de verwachtingen die gewekt zijn, want in retrospect lijkt de Windverkenning wel interessant, maar slechts beperkt relevant te zijn geweest. De ecologiegroep leverde nuttige inzichten en anderen gingen tekenen en rekenen aan het eerste windpark in dorpseigendom en lieten zich informeren over bijna gratis geld lenen bij de Waterschapsbank en we mochten bedenken waar de winst in zou worden gestopt. De achttien maanden samenwerking met het windplatform resulteerde in een document met wensen voor en eisen aan een mogelijk windpark. Dat werd onderschreven door voor- en tegenstanders. Die eisen waren niet schandelijk hoog en wel in lijn met het klimaatakkoord. Onderdelen daarvan: de inzet van moderne stille molens, voorkomen van slagschaduw, een Moerdijkpot tegen woningwaardedaling, buurtprojecten, het duurzaamheidsfonds en een compensatie voor overlast. Tot zover een mooi participatieproces met dank daarvoor. Met enige inspanning zijn enkele van die punten wel terug te herkennen in het raadsvoorstel, maar erg eenduidig zijn ze niet verwoord. Sterker nog, met slechts een beetje cynisme lees je net zo makkelijk: de gemeente ontwikkeld waar ze zin in heeft en gaat de winst uitgeven aan haar hobby's en de dorpen krijgen misschien iets aardigs. Deceptie dreigt dus. Dat voorspelden cynici en het overvalt de voorstanders. Onzekerheid en narrigheid overheersen momenteel. In Nieuwsuur werd dat gevoel treffend verwoord door de heer Van der Velde uit Meeden die zei: "Wij willen in principe best meewerken, maar als het zo moet rot dan maar op met die windmolens". Dat brengt me bij het tweede punt, wat korter en belangrijker is. Wat hierna dan? De gratis luchtfietserij over tweedehands regenboogmolens - haaks op de eis van de dorpen van de best beschikbare technologie - verraadt de hooghartigheid van een college dat een kortetermijndoel, zes molens bouwen, binnen handbereik ziet komen. Groningen en Nederland hebben echter ook langetermijndoelen, want er moeten nog duizenden windmolens en nog duizenden hectare zon gerealiseerd worden. Door de burger geen partij te maken in deze ontwikkeling, te negeren na gesprekken die wel gevoerd zijn en niet te laten delen in het rendement van de transitie, roepen kortzichtige politici onoverkomelijke maatschappelijke weerstand op. Deze regentenhouding riskeert de zo belangrijke energietransitie. Ik hoop dat de wethouder zich op korte termijn en in een heldere termen kan uitspreken voor een coöperatief scenario, waarin binnen kaders vertrouwen en zelfbeschikking worden geboden aan de dorpsbewoners. Windpark Roodehaan kan dan alsnog een voorbeeld worden van hoe duurzaamheid op burgervriendelijke wijze gestalte kan krijgen. Dat vereist echter wel dat het voorliggende voorstel wordt herschreven op een wijze die wel duidelijk recht doet aan

de burger, aan het klimaatakkoord en aan de noodzaak om de energietransitie spoedig tot een goed einde te brengen. Dank u wel.

01:30:53

Voorzitter: Dank u wel, meneer Van Heuven. Dan kijk ik even rond of in ieder geval kijk ik op het scherm. De heer Boter namens de VVD heeft een vraag.

01:31:02

De heer Boter: Ja, dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb één vraag aan de heer Van Heuven, want hij begint eigenlijk met een vrij hoopvol verhaal over de verwachtingen die geschapen zijn bij het vertrekpunt. Zou het dan weer terug moeten naar de tekentafel en naar die vertrekpunten die in eerste aanleg wel in participatie zijn geweest? Als ik het verhaal goed beluister ...

01:31:21

De heer Van Heuven: Als u bedoelt dat ze terug zouden moeten naar de hele Windverkenning en dat nog eens dunnetjes overdoen, dan hoeft dat niet. Ik denk dat wat is opgeleverd door de Windverkenning duidelijk genoeg stelt, wat volgens het dorp acceptabele voorwaarden zouden zijn. Ik denk dat als die voorwaarden die daar gesteld zijn, duidelijker terug zouden zijn te vinden in het raadsvoorstel dat mensen daar een stuk sneller mee zouden kunnen leven. Echter, zoals ik het nu lees, kan het alle kanten op en dat lijkt mij voor het dorp een riskante positie om in te verkeren.

01:31:58

De heer Boter: Dank u wel.

01:31:59

Voorzitter: Dan heeft u nog een vraag van de heer Ubbens namens het CDA.

01:32:03

De heer Ubbens: Ja, dank u. Ik begrijp dat stel dat we als raad per amendement of per motie, de door u ingebrachte uitgangspunten vastleggen, dan kijkt u anders tegen dit raadsvoorstel aan?

01:32:19

De heer Van Heuven: Ja, er zal het één en ander verduidelijkt moeten worden. Een heel makkelijk voorbeeld is, als we kijken naar de presentatie die we net hebben gezien van de heer Hamstra. Daar stonden van die balkjes met inkomsten en dat ging op een gegeven moment over vier potjes, waar het in terecht zou kunnen komen of doelen waaraan dat wordt uitgegeven. Wat nu, als het tegenvalt? Welk potje sneuvelt dan als eerste? Is dat het rendement dat overblijft voor de gemeente of sneuvelen eerst de koppelkansen of de mitigatiemogelijkheden? Natuurlijk kunnen dat soort dingen in een later stadium besloten worden en dat is daar wellicht ook het geijkte moment voor. Echter, het zou denk ik een hoop mensen in de buurt opluchten, als er in dit vroege stadium al duidelijkheid wordt geboden over waar naartoe gewerkt wordt en dat we niet aan het eind van het project erachter komen dat het er toch niet in bleek te zitten.

01:33:09

De heer Ubbens: Ja, helder.

01:33:14

Voorzitter: Dank je wel. Dan waren dat de vragen voor de heer Van Heuven en dan kom ik bij de heer Zoete.

01:33:21

De heer Zoete: Ja, goedenavond. Ik hoop dat u mij kan horen zo?

01:33:24

Voorzitter: Ja, heel zachtjes, maar daar gaan we wat aan doen, heb ik het idee.

01:33:28

De heer Zoete: Zal ik eens proberen of het zo beter werkt.

01:33:31

Voorzitter: Ja, dit werkt beter.

01:33:32

De heer Zoete: Mooi. Goedenavond mijn naam is Jim de Zoete en ik woon in Roodehaan. Ik zie er nog jong uit, maar ik werk al weer zeven jaar als adviseur en projectleider aan duurzame energieprojecten, dus ik weet hoe het is om windprojecten te ontwikkelen. In de Windverkenning heb ik goede dingen gezien en ook wel dingen die beter kunnen. Ik wil die lessen graag met u delen vanavond en ik hoop dat uw fracties met die lessen iets aan gaan doen. Niet alleen bij dit besluit, maar ook, als er meer besluiten hierop volgen. Mijn oproep is: doe het niet of doe het lokaal. Deze oproep doe ik vanuit de volgende constatering. Namelijk één: het lijkt erop alsof het college de Windverkenning Roodehaan door zal pogen te zetten. Twee: het lijkt erop dat college aanstuurt daarbij op 100 procent sociaal eigendom, dus 0 procent lokaal en dat er geen explicite en gelijkwaardige rol in de besluitvorming lijkt voor de bewoners in het project wat hierop volgt. Dat heb ik vaak zien en ik wil u erop attenderen dat het voor bewoners dan niet uit maakt of de gemeente dan 100 procent eigenaar is of de grote energiemaatschappij Vattenfall, als dat beide leidt tot een black-box. Als wij in de Windverkenning A en B erin stoppen en er komt C' uit, dan leidt dat tot wantrouwen en terecht, want er komt iets anders uit dan dat je erin stopt. Dat spel gaan we niet opnieuw spelen, als windpark Roodehaan een project wordt, wat mij betreft. Gelijkwaardigheid en zeggenschap zijn daarbij kernwoorden. Daarbij heb ik de volgende overwegingen: bewoners zijn huiverig over de windturbines nabij hun woning en dat broze draagvlak kan wel een boost gebruiken na de toename van de druk op het woongenot door bijvoorbeeld andere ontwikkelingen, zoals een grootschalig zonnepark, oprukkende industrie Stainkoeln en de drukker wordende A7. Ware het niet dat er door corona misschien minder mensen rijden nu. Lokaal eigendom van het windpark kan ook gewoon voordelen bieden voor de omwonenden. Er is lokaal kennis, bereidheid en kunde aanwezig voor mede-ontwikkeling. Niet op de laatste plaats, het klimaatakkoord stelt 50 procent lokaal eigendom als norm. Nu, staat dat haaks op de Windverkenning en het raadsvoorstel? Nee. Ik wil uw fracties oproepen tot de volgende verduidelijking in het raadsvoorstel en dat de gemeente toezeit dat er gelijkwaardig met de bewoners ontwikkeld gaat worden met een stemgerechtigheid van 50 procent lokaal en 50 procent sociaal en dat bewoners gelijkwaardig kunnen deelnemen in een projectteam en in het bestuur van het windpark. Dat allemaal onder de premisse dat dat projectteam - als het windpark er komt - met bewoners geen hindermacht vormt - natuurlijk het recht op bezwaar houden - maar dat ze

de pijnpunten onder de aandacht kunnen blijven houden, zonder het project te laten ontsporen. Is dat een droombeeld? Nee, ik denk het niet. Bewoners werken in meerdere projecten in Nederland al gelijkwaardig mee in projectteams in windparken in Flevoland, maar ook zonneparken in onze eigen regio. Bewoners kunnen dan bij burens terecht als ze vragen hebben en die bewoners bereiden eigenlijk de besluit voor die ze direct bij de aandeelhouders voorleggen, dus het gaat niet eerst nog een hele gemeentelijke laag door, waar nog allemaal belangen meespelen. Ja, als het dan bij de aandeelhouders van het park terecht komt, dan zou de wethouder één van die aandeelhouders kunnen zijn en bijvoorbeeld de dorpsbelangen of een op te richten energicoöperatie de andere. Ik ben zo vrij geweest om het concreet te maken. In de bijlage bij mijn inspraak vindt u ook een projectorganisatieschema hoe we dit zouden kunnen doen. Dit is gebaseerd op een zonnepark, waar ik projectleider van ben, in Pekela, dus niet ver van hier. Het is dus geen droom, maar een uitvoerbare randvoorwaarde: doe het lokaal of doe het niet. De bewoners winnen daar iets mee, maar u wint daar ook iets mee. Bewoners kunnen mee blijven beslissen over bijvoorbeeld het aantal en de locatie van de windturbines. De bewoners zijn daarbij niet afhankelijk van een black-box proces en de uitkomst daarvan. Gemeente en bewoners kunnen gelijkwaardig nadere afspraken maken over lusten, compensatie en mitigatie. De gemeente kan een voorbeeld vormen voor het meest transparante, verantwoorde en lokaal ontwikkelde windpark in de regio en daarbuiten. Nu, we hopen dat -

01:38:09

Voorzitter: [onhoorbaar]

01:38:11

De heer Zoete: Ik ging afsluiten, Voorzitter.

01:38:13

Voorzitter: Ja, dat ging ik u vragen, want uw verhaal is helder en ik hoop dat er nog wat vragen zijn voor u. Als u echter nog een opmerking wil maken, dan mag dat.

01:38:22

De heer Zoete: We hopen dat uw fractie onze verduidelijking, die overigens is aan de norm van het klimaatakkoord, kan omarmen en wil inzetten in het beleid, maar ook in het project, als dat uitgevoerd wordt. Doe het niet of doe het lokaal. Dat was het laatste wat ik wilde melden.

01:38:40

Voorzitter: Dank u wel. De heer Brandenburg heeft een vraag.

01:38:49

De heer Brandenburg: Ja, dank u, Voorzitter. Even ter verduidelijking, want er is al lang wat verwarring over wat nu precies lokaal eigendom is - althans bij mij - Hoe voorkom je nu dat er dan mensen niet mee kunnen doen, omdat er financiële obstructies zijn? Begrijp ik het goed dat je zegt, iedereen die daar in de buurt woont zou gewoon mede-eigenaar van de windmolens zijn?

01:39:19

De heer Zoete: Ja, goede vraag. Ik maak altijd onderscheid tussen participatie in een proces en lokaal eigendom als zijnde lokalen baten. Ik denk dat alles wat we nog moeten afspreken over hoe financiële baten landen in het gebied en daarbuiten in de gemeente. Ik

denk dat dat een dialoog is voor later, maar het belangrijkste is om gezamenlijk besluiten te gaan maken, waarbij, als er A en B worden ingebracht door de omgeving dat het besluit wat voorligt aan de aandeelhouders ook A en B is en niet A, B en C. Daarom heb ik het expliciet ook niet gehad over voordelen, want er zijn heel veel verschillende regelingen die daarvoor getroffen kunnen worden. Geeft dat antwoord op uw vraag? Mooi.

01:40:12

Voorzitter: Dank u wel, meneer Zoete. Dan komen we bij de heer Peutz.

01:40:19

De heer Peutz: Goedenavond, mijn naam is Jan Peutz en ik ben woonachtig in buurtschap Roodehaan. De conclusies van de werkgroep Ecologie betreffende Roodehaan mogen als bekend verondersteld worden. Kort en bondig: de ontwikkeling van windenergie is voor de werkgroep op deze locatie niet acceptabel. Deze visie wordt gedeeld door meerdere natuurorganisaties, waaronder Stichting Groninger Landschap. Het Groninger Landschap wil samen met hen aantonen dat Roodehaan, meer nog dan Westpoort, een grote landschappelijke en ecologische waarde heeft. Een brief van hun hand was toen ik dit schreef onderweg, maar is inmiddels aangekomen bij het stadsbestuur van Groningen. Het participatieproces is eind 2019 vol enthousiasme ingezet. De basisuitkomsten in de verdieping zijn helder. Géén windmolens in Roodehaan. Om invloed te houden op het eventueel plaatsen van windmolens zijn in dat stuk punt 2 en 3 toegevoegd. Niet onvermeld mag blijven dat corona grote invloed heeft gehad op het proces. Niet iedereen is goed met computers en dat heeft de animo sterk doen afnemen en het participatiegevoel in ieder geval geen goed gedaan. Dan de enquêtes. Het bevragen van mensen op bepaalde afstanden van de zoeklocaties verliep niet gemakkelijk. De Rijksuniversiteit Groningen heeft dit onafhankelijke onderzoek gedaan door middel van drie enquêtes. De wetenschappelijke vragenlijsten waren voor veel mensen eigenlijk te moeilijk en leken voor velen suggestief. De onderzoekers Squintani en Perlavuciute van de RUG hebben de data verzameld en kunnen analyseren en in januari 2021 zijn hun gegevens en conclusies openbaar gepubliceerd. Hun conclusie is dat een meerderheid van de bevolking rond Roodehaan tegen plaatsing van windmolens is. In de publieke uitingen van de gemeente Groningen zegt dezelfde gemeente dat juist de meerderheid voor windmolens in Groningen is. Hiervoor zijn de gegevens van het zogeheten burgerpanel gebruikt. Het gebruik van deze gegevens roept vragen op, want het lijkt erop dat de gemeente de enquête gebruikt die het best in haar straatje past. Squintani kan tekst en uitleg geven over zijn onderzoek en is daarvoor vanavond avond beschikbare tijdens deze inspraakavond. Conclusies en aanbevelingen. Geen windmolens in Roodehaan, maar wel energietransitie. Het beleid dat in 2014 ingezet is, verdient bijsturing op basis van voortschrijdend inzicht. Hierbij hoeft er geen gezichtsverlies geleden te worden door de gemeente Groningen, maar toont de gemeente daarmee begrip, inzicht en gevoel voor een veranderende maatschappij en is het afgooien van het RES-juk trendsettend. Er zijn meerdere alternatieven en daarvoor moet de gemeente Groningen over de gemeentegrenzen willen kijken en samenwerking zoeken. Kijk bijvoorbeeld naar de windmolenplannen op de Noordzee, voor het waterstofproject NorthH2, waarvan Cas König, directeur van Groningen Seaports zegt dat er 1000 tot 1500 molens op zee nodig zijn. Binnen die marge moet het toch mogelijk zijn windmolens voor de energie-ambitie van de stad Groningen te bestemmen. Steek uw licht op bij de Rijksuniversiteit Groningen en ga

alstublieft in gesprek met Nasser Kalantar-Nayestanaki, hoogleraar kernfysica en kernenergie. Gemeentebestuur, pas alstublieft uw beleid aan. Ga in gesprek en doe dit voor de inwoners van Stad en Ommeland. Kortom geen windmolens rond de stad Groningen en ook geen zonnepanelen erbij. Met recht blijft dan de groene parel Groningen, het leefbaar kloppende hart van onze prachtige provincie: 'Ain pronkjewail in golden raand'. Dank u wel.

01:44:08

Voorzitter: Dank u wel, meneer Peutz. Zijn er nog vragen aan meneer Peutz? De heer Boter.

01:44:14

De heer Boter: Dank u wel, meneer de voorzitter. Ik heb nog een vraag aan de heer Peutz. Zijn betoog over kernenergie onderschrijf ik trouwens wel, maar daar hebben we het hier niet over. Over de windmolens, u heeft meegedaan aan het participatietraject. Daar begint u ook over. Is uw insteek daar altijd geweest dat die windmolens niet wilde hebben? Of heeft u ook oog gehad, voor hetgeen de twee vorige sprekers hebben genoemd, dat er meer lokaal eigendom zou kunnen zijn en dat er dan een soort evenwicht in voor- en nadelen zou kunnen komen?

01:44:43

De heer Peutz: Bedankt voor deze vraag, meneer Boter. Mijn insteek is geen windmolens en dat blijft ook zo, alleen ik kan u vertellen dat ik nu anderhalf jaar hierbij betrokken ben en dat mijn interesse in energie en de energietransitie enorm gegroeid is. Ik moet mij daar nog een beetje een positie in bepalen of ik daar straks, mochten ze wel komen, in ga participeren. Aan de ene kant nee, want ze moeten niet komen. Aan de andere kant is het reuze interessant en daarom ik dat laatste in mijn conclusie ook aangegeven, ik wil heel graag ... want ik heb reacties gehad van de mensen die ik genoemd heb ... ik wil best intermediairen in allerlei gesprekken, waarbij ook kernenergie en windmolens op de Noordzee betrokken kunnen worden. Dat was het.

01:45:39

Voorzitter: Dank u wel. Dan kom ik bij de heer Barels en de heer Sanders namens Duurzaam Helpman.

01:45:48

De heer Barels: Kunt u mij verstaan?

01:45:53

Voorzitter: Jazeker.

01:45:56

De heer Barels: Wij hebben vanuit Duurzaam Helpman ook een initiatief genomen, ook naar aanleiding van dat we in eerste instantie hebben geparticipeerd in de Windverkenning in de klankbordgroep. Wij hadden al ideeën over windenergie in een eerdere fase met EAZ-molens die wel passen binnen de bestaande beleidsregels van 15 meter, maar onze conclusie was dat die niet rendabel zouden zijn. Dat heeft ertoe geleid dat wij verder hebben gekeken en zijn uitgekomen bij de locatie ARCG. We hebben daar een presentatie voor gemaakt. Zowel de presentatie, als deze inleiding zijn als het goed is bij alle leden bekend. Wij denken dat de locatie ARCG zich uitstekend leent om daar kleine windturbines te plaatsen. Als je kijkt naar de omgeving, zoals die er nu uitziet dan is die toch al verrommeld en dat zou betekenen dat als er één of twee windmolens bijkomen dat dat slechts een kleine

aanpassing zou zijn van deze leefomgeving en woonomgeving. Wat betreft de mensen woonachtig in de buurt is dat heel beperkt. Dat betreft de woningen aan het Winschoterdiep en de verdere woningen die dan het dichtstbij liggen, is Essen. Wij zijn uitgegaan van een windturbine met een ashoogte die dus hoger moet zijn dan 15 meter en dat is in ons plan uitgekomen in eerste instantie op 46 meter. Wij hebben dus het verzoek in die zin om het beleid van de gemeente en de provincie aan te passen, zodat de ashoogte van 50 meter mogelijk wordt om ons voorstel te realiseren. Wij denken dat we tot een win-win kunnen komen door de naaste bewoners, zijnde Helpman-Oost, Haren-Noord en Essen daar direct bij te betrekken en ook te laten participeren in de verdere uitwerking. Samengevat, ons besluit is in het verlengde van de Windverkenning Roodehaan, stem in met het mogelijk maken van een ashoogte van 50 meter voor de locatie ARCG en zorg er vervolgens voor, als dat besluit genomen is, dat ook de provincie mee gaat in die richting. Dat is wat mij betreft de inleiding op ons voorstel.

01:48:23

Voorzitter: Dank u wel aan. Dan gaan we kijken of dat nog vragen oproept bij sommige mensen. Mevrouw Nieuwenhout.

01:48:38

Mevrouw Nieuwenhout: Hartelijk dank en ook leuk om te horen dat er mensen zijn die zeggen, waarom niet hier nog wat windmolens. De vraag die ik heb is: de regels rond windmolens zijn voor een groot gedeelte bepaald door de provincie, hebben jullie al contact gehad met de provincie Groningen over jullie voorstel?

01:48:59

De heer Barels: We hebben in eerste instantie contact gehad met zowel de gemeente als de provincie. Met de provincie twee keer. In eerste instantie voor de EAZ-oplossing en nadien ook nog voor de locatie ARCG.

01:49:14

De heer Sanders: Wat we zien, in de provincie zijn er verschillende molens die nu al die 40 meter hebben, van hetzelfde merk als wij hebben onderzocht. In Dedem bijvoorbeeld staat er ook zo één, maar ook op andere plekken in Groningen en in Friesland.

01:49:34

Voorzitter: Dank u wel. De heer Lo-A-Njoe.

01:49:38

De heer Lo-A-Njoe: Ja, dank u wel. Dank voor het inspreken. Kunt u - ik heb dat nog niet helemaal scherp - helder maken wat u precies belemmerd om uw initiatief door te zetten? Zijn er belemmeringen?

01:49:51

De heer Barels: De belemmering is voornamelijk het beleid dat een ashoogte van 50 meter niet is toegestaan. We komen nu niet verder dan een ashoogte van 15 meter met de bekende EAZ-windmolens, dus we hebben een ander beleid nodig om een bijdrage te kunnen leveren aan de CO2-reductie.

01:50:15

Voorzitter: Dank u wel. Dan komen we bij de heer Lamberts namens een aantal bewoners aan de Woortmansdijk.

01:50:46

De heer Lamberts: Ben ik ...?

01:50:48

Voorzitter: Ja, u bent in beeld en te verstaan.

01:50:52

De heer Lamberts: Hallo, ik ben Martin Lamberts, bewoner aan de Woortmansdijk in Westerbroek. Dat is aan de zuidkant van de beoogde locatie. Ik spreek namens 50 direct aanwonenden aan de kant van Westerbroek en daarnaast is onze bezwaarbrieven ook ondertekend door de Dorpsvereniging Westerbroek. Ik geef een verkorte versie van onze bezwaarbrieven. De volledige versie is ook aan jullie beschikbaar gesteld. Wij, als direct aanwonenden, zijn tegen de komst van windmolens om de volgende redenen. Eén: een groene omgeving. In ons gebied is er al meer dan vijftien jaar gewerkt aan de ontwikkeling van een natuurgebied voor de ecologische verbinding tussen twee grote natuurgebieden. Dit heeft veel tijd en geld gekost en het is nog steeds in ontwikkeling. Waarom is er nu de wens om hiernaast zes windturbines - annex gehaktmolens voor vliegende dieren - te realiseren? Dit argument wordt ook ondersteund door Groninger Landschap en Natuurmonumenten. Punt twee: draagvlak. In het raadsvoorstel wordt aangegeven dat er draagvlak is bij de inwoners van Groningen. Recent gehouden enquête door de RUG wijst uit dat er bij direct omwonenden geen draagvlak is en deze mensen hebben de lasten van deze ontwikkeling. Punt drie: alternatieven. Waarom zes windturbines plaatsen, die maar 1,6 procent van de capaciteit is van de beoogde groene energie-ambitie, terwijl dit voor een groot gedeelte van de inwoners van de stad tot overlast leidt? Alternatieven zijn zonnepanelen op daken. Waar blijft de visie en stimulering vanuit de gemeente om meer zonnepanelen op daken te leggen? Bijvoorbeeld verplicht bij bedrijven en het verplicht benutten van meer dakvlakken bij nieuwbouwprojecten. Dit levert geen overlast op. Punt 4: gezondheid en welzijn. In elke regio, waar momenteel windturbines operationeel zijn, is meer overlast dan vooraf is aangegeven. Windturbines in woonomgevingen hebben een slechte invloed op de leefbaarheid. Het RIVM doet ook onderzoeken. Wacht eerst die uitkomsten af, voordat er een probleem wordt gecreëerd. Punt 5: baten en lasten. De lasten zijn hoog en niet optimaal. Voor dezelfde lasten zijn er op andere locaties een hoger rendement te realiseren, bijvoorbeeld aan zee en of op [onhoorbaar] gebied. Waarom dan in dit gebied? Punt 6: we geloven in een betrouwbare overheid, een overheid die er voor de inwoners moet zijn. Hoeveel is het de gemeente Groningen waard om bewust te kiezen voor overlast voor inwoners van de gemeente Groningen en de gemeente Midden-Groningen? Ons laatste punt, punt 7: imago. We geloven in de stad Groningen. Houdt vast aan de regel dat de Martinitoren het hoogste gebouw van de stad is en blijft. Onze trots. Dat was jarenlang het uitgangspunt. Niet deze zes windmolens - die anderhalf keer de hoogte zijn van de Martinitoren - plaatsen als entree van de stad aan de oostzijde. Beste gemeenteraad, denk nog eens goed na over de gevolgen voor de inwoners en de dieren, voordat u bewust instemt met een onomkeerbare vergissing. Bedankt voor uw tijd, namelijk de bewoners van de Woortmansdijk, aanliggende straten en Dorpsvereniging Westerbroek.

01:54:04

Voorzitter: Dank u wel, meneer Lamberts. Ik kijk ook naar de techniek, maar er zijn geen vragen aan u. Helder verhaal, denk ik. Dank u wel. Dan kom ik bij de heer Glastra namens Groninger Landschap.

01:54:55

Voorzitter: Meneer Glastra, we moesten u nog even in de spotlights zetten. Als u nu de microfoon aanzet, dan kunnen we beginnen. Dan kan ik deze stilte even gebruiken om te zeggen dat de heer Lo-A-Njoe hier per abuis fysiek aanwezig is en dat ik het niet over mijn hart kon verkrijgen verkrijgen om hem weer weg te sturen. Daarom zit hij hier en niet, zoals jullie, thuis. De heer Glastra is het inmiddels gelukt? Ik hoor dat u wel de microfoon aan heeft. Als hij de vergadering verlaten heeft, dan wordt het lastig. Dan gaan we proberen of de heer De Boer het woord kan voeren.

01:56:11

De heer De Boer: Fijn dat de microfoon spontaan, zonder dat ik zelf iets hoeft te doen ... Kunt u mij gewoon verstaan?

01:56:19

Voorzitter: Ja, het gaat aardig, hij is wel wat ... hoe zal ik het zeggen ... slecht microfoongeluid, dus het is wel lastig om goed te kunnen verstaan.

01:56:29

De heer De Boer: Ben ik op deze wijze beter verstaanbaar?

01:56:31

Voorzitter: Ja, dat is uitstekend.

01:56:34

De heer De Boer: Dan zijn we er toch gekomen. Goedenavond mijn naam is Michael de Boer en ik ben woonachtig aan de Engelberterweg. Mochten hier windmolens komen, dan zou ik ze alle zes zien. Ik heb een stukje bij elkaar gedicht en dat stukje heet 'Nee'. Nee, nee, nee, nee, nee. Mocht u zich afvragen of er draagvlak voor windmolens in Roodehaan bestaat? Nee, dat is er niet. We kijken hier niet uit naar slaapproblemen. Nee, natuurlijk niet. Windmolens horen hier niet. Ze passen hier niet en dit plaats je niet in een stedelijk gebied. "Laten we een windmolenverkenning organiseren. Dan gaan we met zijn allen in de bus met koekjes of een speurtocht. Oh, zo ziet een 150 meter hoge windmolen eruit en die zijn heel erg stil tegenwoordig. Nu, wie wil er helpen 'rekenen aan wind'? Ah, een vrijwilliger". Nu, daar sta ik dan als klankbordlid voor de groep. Er zou namelijk nog wat in kunnen zitten voor de lokale gemeenschap. Ik dacht, laat ik helpen, want rekenen kan ik prima. "Klankbord, wel op het pad van de vooruitgezette speurtocht blijven, anders komen we niet waar we willen. Nee, dat moet u zo niet interpreteren. Heb ik u deze cijfers meerdere keren voor de groep laten presenteren niet ingegrepen? Dat is jammer voor u en waarvan akte. Laten we samen aan het stuk voor de gemeente schrijven. Oh, is er geen haast om hierover te besluiten? Vindt u dat? Nu, dan passen we dat toch gewoon aan in het stuk. Als u weg bent, veranderen we dat gewoon weer terug, want de projectleiding heeft wel haast. Oei, de toelaatbare hoogten valt door de aanliegroute van Eelde wat tegen. Gelukkig zijn er 145 meter hoge tweedehands rammelbakken die passen wel, Tja, dat is nu dan de best beschikbare techniek."

01:58:16

De heer De Boer: Ben u nou helemaal? Wat voor theater is dit? Waarom zet u een gemeenschap zo tegen elkaar op? De suggestie voor het inspreken is zelfs geweest om drie minuut stil te zijn. Eigenlijk maakt het gewoon niet uit wat we zeggen. Het Engelberterbad is nu bekend om haar rust, straks om haar onrust. Windmolens als zogenaamd groen ideaal en tussendoor plaatsen we nog even een datacentrum aan de rand van de stad, zodat die stroombehoefte verder toeneemt. In het proces takelen we onderweg nog een mooi groen gebied toe en jagen we bewoners tegen elkaar in het harnas. "Oh, is dat wat windmolens in het stedelijk gebied doen? Nee, nee, dan zal er wel geen draagvlak voor zijn, nee. U wil geen slaapproblemen, geen horizonvervuiling, geen woningwaardedaling en geen onrust. Nu, beste burger spartel nog wat verder, dank voor uw tijd, participatie, bezwaren en inzet. U zegt nee, ik hoor het wel. Onderzoek van de RUG zegt nee, ik lees het wel." Echter de gemeente doet een 'waarvan akte' en stoomt verder. Wees alstublieft vooruitstrevend in uw beleid en voorkom plaatsing van windmolens in stedelijke gebieden. Niemand wil dat. Er is geen enkele stad draagvlak voor, ook hier in Groningen niet. Dank u wel.

01:59:26

Voorzitter: Dank u wel, meneer De Boer. Meneer Glastra is weer terug inmiddels, hoor ik. Zijn er mensen die een vraag hebben voor meneer De Boer? Geheel in lijn met uw betoog: nee. Dan kom ik nu bij de heer Glastra namens Groninger Landschap.

01:59:49

De heer Glastra: Excuses, ik vloog even uit mijn wifi. Ik spreek in namens het Groninger Landschap, mede namens Natuurmonumenten en Landschapsbeheer Groningen en ook een beetje namens Thies Dijkhuis, omdat wij - zoals u weet - de erfgenaam zijn van Thies. Bij leven was hij ongetwijfeld hier geweest, want één van de zes windmolens is geprojecteerd in zijn geliefde Hunzezone en dat had hij vast niet over zijn kant laten gaan. Op basis van de beschikbare informatie en ook op basis van het advies van de werkgroep Ecologie kan wat ons betreft de raad op dit moment geen besluit nemen om verder te gaan met de locatie Roodehaan, net zomin overigens voor de locatie Westpoort. Voor beide locaties geldt dat ze grenzen aan natuurgebieden met grote vogelconcentraties, waaronder zeldzame en beschermde soorten. Onderzoek van Sovon onderschrijft deze conclusie. Beide locaties liggen op locaties met een zeer hoge gevoeligheid voor slachtoffers onder vogels. Sovon gebruikt voor de onderzoek alle beschikbare data. Dit in tegenstelling tot het onderzoek dat gebruikt is in de Windverkenning. Dat gaat slechts om enkele teldagen, die [onhoorbaar] zijn. 'S nachts is er nooit geteld, terwijl we allemaal weten dat er 's nachts ontzettend veel ganzen overvliegen in het gebied. Om het concreet te maken. Locatie Roodehaan -

02:01:30

Voorzitter: Ik denk niet dat de heer Glastra mij kan horen, maar ik denk ook niet dat de rest de heer Glastra kan horen. Hij heeft de vergadering weer verlaten, begrijp ik. De verbinding is niet 'je van het'. Dan zou ik graag naar mevrouw Ciska Gerdes gaan namens de Belangenvereniging Huisjesbewoners Engelberterplas. Ik hoop dat de verbinding wat beter is. Ja, hoor hij doet het. U bent in beeld, dus u kunt beginnen.

02:02:17

Mevrouw Gerdes: Goedenavond raadsleden, ik ben Ciska Gerdes en ik spreek namens de Belangenvereniging Huisjesbewoners Engelberterplas. De gemeente Groningen is in 2019

een inspraakprocedure gestart met de Verkenning windenergie Westpoort en Roodehaan. Met alle respect voor de procesmatige aanpak door de leden van de klankbordgroep: het recreatiegebied Engelberterplas is met circa 150 huisjesbewoners, 200 campinggasten en bij mooi weer wel 1000 bezoekers van het natuurbad per dag, niet meegenomen bij de diverse onderzochte aspecten. De huisjesbewoners zijn zelfs niet uitgenodigd voor de voorlichtingsbijeenkomsten en deelname aan de enquêtes. Uitsluiten van recreatie zal formeel juridisch misschien wel kloppen, maar als je een grote groep direct belanghebbenden uitsluit, krijg je geen compleet beeld. Wat zijn de directe gevolgen voor de gebruikers van het recreatiegebied bij de komst van zes windturbines. De turbines komen op nog geen 400 meter van de huisjes te staan en dat heeft consequenties op het gebied van geluidsoverlast en slagschaduw. Er wordt in de verkenning gesteld dat naast de geluidsoverlast door de A7 die van de windturbines niet veel extra overlast zal geven, maar nu al wordt de GGD-norm overschreden. Daarnaast wordt in wat oudere onderzoeken geluidsoverlast vooral als psychisch en subjectief gedefinieerd. Inmiddels weten we uit zeer recent onderzoek naar laagfrequent geluid door de windturbines bij de N33 dat 150 omwonenden gefundeerde gezondheidsklachten hebben. Het voorstel van eventueel tweedehands turbines bij Roodehaan zal zeker geen positief effect op het geluid hebben. Wat betreft de slagschaduw van de windturbines zou u eens de afslag Veendam op de A7 richting de N33 moeten nemen. Ook daar staan windturbines op circa 400 meter van de snelweg en die slagschaduw is duidelijk zichtbaar. Volgens het onderzoek van Pondera is slechts bij twaalf keer de rotordiameter - dat is dus twaalf keer 120 meter in Roodehaan - geen sprake meer van hinderlijke slagschaduw. Aangezien een aantal zomerhuisjes negen maanden per jaar bewoond wordt, zal slagschaduw zeker merkbaar zijn aan de Engelberterplas en ook de exploitatie van het park zal mogelijk geschaad worden. Concreet heb ik de volgende vragen aan de raad: gaat de raad alsnog het recreatiegebied Engelbertplas met een afstand van 400 meter tot de windturbines meenemen in de besluitvorming tot plaatsing? Zou het ongebruikte potentieel aan zonnepanelen op gebouwen in alle industriegebieden in en rondom de stad Groningen geen alternatief kunnen zijn voor de windturbines Roodehaan? Hierbij wordt tenminste geen inbreuk gemaakt op natuur, landschap, omwonenden en recreanten. Ik dank u.

02:05:34

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Gerdes. Ik kijk even naar de techniek. De heer Boter.

02:05:43

De heer Boter: Als ik het goed begrijp, gaat het om recreatiewoningen. Heeft u ook meegedaan als vereniging in de participatie en het traject wat gedaan is of spreekt u daar nu over? Dat kan ik niet helemaal uit uw verhaal opmaken.

02:05:59

Mevrouw Gerdes: Nee, wij zijn totaal niet meegenomen en uiteindelijk hebben een aantal huisjesbewoners toch aan de voorlichtingsbijeenkomsten deelgenomen via 'mond-op-mond reclame', zeg maar. Ik heb destijds zelf de heer Squintani van de RUG benaderd of wij als huisjesbewoners alsjeblieft mee mochten doen aan de enquêtes. Dat is bij de tweede enquête gelukt en bij de derde ook, nadat ik uitvoerig heb moeten uitleggen wat het recreatiegebied betekent voor de omgeving en voor de mensen zelf natuurlijk.

02:06:45

De heer Boter: Dank, voor deze reactie.

02:06:47

Voorzitter: Dank u wel. Dat waren de vragen voor u. Dank u wel voor uw betoog. Mevrouw Zwart zou ik dan het woord willen geven.

02:07:03

Mevrouw Zwart: Goedenavond, hoort u mij?

02:07:06

Voorzitter: Ja, gaat uw gang.

02:07:10

Mevrouw Zwart: Dank, er is al veel gezegd. Ik woon in Engelbert en ik spreek namens mijzelf en een paar burens. Ik denk dat ik niet alles hoeft te herhalen, maar veel sprekers hebben wel heel duidelijk gemaakt - en dat is wat voorop staat voor de mensen in deze omgeving - als je kijkt naar bewoners en wat willen bewoners: ze willen niet die hele grote windmolens. Ze zijn te groot voor dit gebied. Ik wil jullie er ook op wijzen dat je eigenlijk naar een integrale visie moet. We moeten iets met die energietransitie daar is iedereen het over eens. Hele grote windmolens van 150 meter - misschien zelfs groter, hoorde ik al even - leveren een flinke bijdrage aan wat de stad Groningen moet gaan opleveren, maar er wordt op dit moment ook gewerkt in opdracht van de gemeente Groningen aan een integrale visie op de A7-corridor. Door nu een besluit te nemen, waarbij je ingaat tegen het advies van de natuurorganisaties, er is nog niet voldoende onderzoek gedaan naar wat die windmolens gaan betekenen voor de flora en fauna in dit gebied. Er is onderzoek gedaan met metingen in de winter en herfst, oftewel de hele zomerperiode, waarin de vogels overvliegen is nog niet gemonitord. Door nu een besluit te nemen over wel of niet plaatsen, loop je daarop vooruit. Mijn dringende verzoek aan de gemeenteraad is: maak een pas op de plaats. Neem deze plaatsing, de energiebehoefte die er is en de mogelijkheden van ons gebied mee in die integrale visie voor de A7-corridor die op dit moment ontwikkeld wordt in opdracht van jullie en de gemeente Midden-Groningen. Kijk ook eens met een iets creatievere blik naar bijvoorbeeld het plaatsen van een enorme geluidswal - die kun je 10 of 20 kilometer lang maken - langs de A7 op het zuiden en plaats daar zonnepanelen op. Daar is namelijk best ruimte voor. Dat zal niet direct het zelfde opleveren, als zes grote windturbines, maar ik denk dat je daarmee een heel eind komt. Ik wens jullie veel wijsheid. Dank u wel.

02:09:26

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Zwart. Even kijken of er nog vragen zijn. Dat is niet het geval. Dank u wel voor uw heldere betoog. Dan zou ik graag het woord willen geven aan mevrouw Saelen.

02:09:47

Mevrouw Saelen: Ben ik verstaanbaar?

02:09:49

Voorzitter: Ja, u bent verstaanbaar.

02:09:53

Mevrouw Saelen: Oké. Goedenavond, ik ben blij dat ik ben uitgenodigd en op die manier wordt gehoord. Ik sta hier niet namens een belangenvereniging, maar namens mezelf. Ik was

eigenlijk van plan om alle mensen die verenigingen vertegenwoordigen die net aan het woord geweest zijn, te bellen om te vragen: je gaat er toch wel heen? Toen dacht ik, waar bemoei ik me mee en iedereen is in staat om voor zichzelf op te komen. Ik sluit me eigenlijk prima aan bij alles wat hiervoor is gezegd. Ik woon en werk dertig jaar met plezier in Groningen. Wat ik trouwens best fijn vind om te horen is dat de driehoek, waarvan ik verwacht had dat ze van zich zouden laten horen dat ook heeft gedaan. Helpman, Westerbroek en Engelbert. Ik heb in alle drie de dorpen gewoond en ik zou zeggen: steek het in je zak als gemeenteraad, je bent het gezicht van al deze mensen en misschien moet je eens een keer over de grenzen van de gemeente of de provincie kijken of je iets samen kan doen en ik denk dat je dan krijgt wat je wil bekomen. Het is bevalt me trouwens prima in het 'rommeltje' aan de andere kant van de A7. Zal ik nu even voorlezen, waarom ik hier vanavond deelneem en je moet het zien als mijn persoonlijke mening. Ik ben geen jurist, ik heb mij in onderzoeken verdiept, aan elke vragenlijst neem ik deel en ik kom overal voor op. Ik heb genoeg verenigingen om me heen die me daarin steunen, dus die vertrouw ik dan ook volledig daarin. Dan ga ik nu mijn eigen tekst voorlezen. Ik ben sowieso van mening dat windmolens op de verkeerde plek staan, omdat ik vind dat het niet bijdraagt aan de groene visie van Meerdorpen, waar rust, stilte en natuurbehoud voorop staan voor bewoners. De conceptvisie ligt er. Als het goed is weet de gemeente dat als geen ander en als de gemeente deze visie omarmt zou dit niet automatisch tot deze besluitvorming mogen leiden. Anders zou ik niet weten wat je dan samen doet, als het ene wel kan en beschreven wordt en je het andere niet steunt. In de totale beeldvorming, vind ik, dat je kleine gemeenschapsvormen en authentieke dorpen, zoals Engelbert, moet ondersteunen als onderdeel van een grote stad. Waarom horen we anders bij jullie? Ik zie het niet als jullie, want we zijn één geheel. Ik vind dat Engelbert omsingeld wordt door grijze en harde materialisatie afgelopen jaar. Ik woon op een paar meter van het zwembad, aan de Kuilweg ... de A7 ... Een *visie op het productiebos* achter mij is weg, maar ik woon er nog altijd prima. Er is weinig groen voor teruggekomen. Ik denk aan de realisatie van 2100 woningen op de locatie Driebond, waar we volle steun aan hebben gegeven. De uitbreiding van dorpsvoorzieningen als een school, maar ook verkeersklankborden langs de A7, de Kuilweg en nu mogelijk ook windmolens. Mijn steun heb je altijd, maar soms moet er eens wat tegenover staan en dat is wat mij betreft geen geld. Compensatie hoeft voor mij niet altijd, als ik maar gehoord wordt, betrokken wordt en invloed heb. Aan de ene kant laat je het dorp groeien, door wat ik net heb gezegd. Dat snap ik, je wil aanwas en reuring, maar dat vraagt ook aandacht voor geluids- en gezondheidshinder. Je kan niet van mij, mijn omgeving en ook mijn straat verwachten dat we dat zo maar accepteren. Ik vind het niet gastvrij. Als je welkom wil zijn in Groningen, ook langs de A7, dan moet ik ook het gevoel hebben dat ik blijvend welkom ben in deze provincie en op zijn minst op de plek waar ik tien jaar woon. Ik ben niet overtuigd van de meerwaarde van de molens, in ieder geval niet op deze plek. Wat brengt het ons op in verhouding tot de grote duurzaamheidsambitie? Soms denk ik: het sop is de kool niet waard. Ga er nu eens boven hangen als gemeente en provincie en kijk wat je samen wil bereiken in het noorden. Gaan die zes windmolens dat verschil maken? Als ik overtuigd was, dan deed ik mee en zat ik nu niet hier. Ja, de aanvoer en realisatie kosten meer energie dan de hele investering, het onderhoud en de opbrengst van je installaties. Er zullen vast tien rapporten zijn die het weerleggen. Ik hoef er maar één uit te halen en dan ben ik overtuigd. Onderzoek, leerervaringen uit het verleden en de continue aandacht in de media, zeker de

laatste tijd en op dit moment - ik slaap er niet rustig van - zou op zijn minst een overweging moeten zijn bij de keuze van een locatie in afstand tot de omwonenden. Het zijn er maar een handjevol en ik ben er één van. De hoogte van de molens zijn leidend, zeker voor ons, in relatie tot de plaatsing ervan met de effecten en de overlast die je ervaart. Ik hoef daar niet voor gestudeerd te hebben. Het staat op papier dat het zo is en als je het al wil doen, houd er dan rekening mee. Of het nu twee kilometer is of tien kilometer, alles is goed. In de buurlanden doen ze het goed, wij kunnen het ook. Ik heb inmiddels tien jaar geïnvesteerd in een huis, waarvan ik dacht dat ik er oud kon worden. Leefbestendig wonen, [onhoorbaar] zelfredzaamheid dat kan in Engelbert niemand ondersteunen, denk ik. De kosten draag ik zelf en ik wil het ook allemaal doen. Ik vind dat de windmolens, zoals nu beoogd is, daar echt niet aan bijdragen en die hebben een direct effect op de verdere voortzetting van mijn leven hier en op mijn persoonlijk leef- en werkgeluk. Die vind ik nog het meest belangrijke, hoe egoïstisch het ook is. Ik heb het zeker met corona ook ervaren en heb het ook in mijn tekst gezet. Ik heb hier jaren gewoond, terwijl ik werkte in de stad. Ik ervaarde het geluid niet van de A7, niet van de Kuilweg, niet van de *reeën* die achter in mijn tuin staan, omdat ze geen weg weten. Sinds ik door corona thuiszit, weet ik wat geluidshinder is. Toen net ook in de technische toelichting eigenlijk indirect ook werd gezegd, de Kuilweg en de A7 in combinatie met het geluid van de windmolens ... Dan kan ik net zo goed in de Eemshaven gaan wonen. Ik denk niet dat dat ooit de bedoeling is geweest en het neemt straks mijn werkplezier af, want er wordt van mij verwacht 40 tot 60 procent thuis te werken. Dat wil ik wel doen op mijn eigen kosten. Ik kom de baas tegemoet. Ik kon thuis werken en dan moet dat ook mogelijk gemaakt worden.

02:16:26

Voorzitter: Mevrouw Saelen?

02:16:27

Mevrouw Saelen: Ja.

02:16:27

Voorzitter: U bent al iets te lang aan het woord. Dat is niet uw schuld, maar dat is mijn schuld. Ik zou u willen vragen of u nog een afrondende opmerking zou willen maken en dan ga ik kijken of er vragen zijn.

02:16:38

Mevrouw Saelen: Ja, één zin. Alles wat je met elkaar onderneemt moet bijdragen aan een vitale woon- en werkomgeving voor iedereen. Daar ben ik maar een onderdeel van, maar ik sta natuurlijk ook voor de rest van mijn omgeving en ik denk dat je daar aandacht voor moet hebben. Sta even in mijn schoenen en ervaar wat je zelf zou doen en ik denk dat je het antwoord dan wel weet. Dank u wel.

02:17:01

Voorzitter: Dank u wel. Geen vragen voor u. Dank u wel voor uw betoog. Dan kom ik aan bij mevrouw Koops.

02:17:22

Mevrouw Koops: Goedenavond allemaal. Ik hoop dat jullie mij kunnen horen en zien. Ik ben een 'bijna-buurvrouw' van mevrouw van Inge. Zij heeft mij al wat gras voor de voeten weggemaaid. Ik praat ook hier voor mijzelf en over mijn eigen emoties rondom het

voornemen voor het plaatsen van windmolens. Ik ben geboren en getogen in de Meerdorpen. Ik heb mijn woonomgeving zien veranderen. Mijn hele leven eigenlijk al. In eerste instantie Roodehaan dat verscheurd werd door de A7, letterlijk. Daarna de plaatsing van de Stainkoeln dat is uitgebreid onder andere met Attero en de vergister. Het verleggen van de A7, bouw van industrieterreinen Euvelgunne en Driebond, Meerstad, een nieuw rangeerstation aan 't Winschoterdiep, de zonneparken, de Kuilweg - wat Inge net al benoemde - en daarbij komt nu ook het voornemen van windturbines op minder dan 500 meter van mijn huis. Voor mij is het genoeg. Het is een opsomming van inbreuk op een soort van privacy en woongenot. Uiteraard vind ik duurzaamheid ook echt heel belangrijk. We willen zonnepanelen op ons dak. We willen vergroenen in dit mooie dorp. We doen daar ons best voor. Ik wil ook even wat zeggen over het onderzoek wat allemaal is gedaan en ik wil daarover opmerken dat de hinder die gegeven wordt aan gezondheid lijkt, alsof dat niet echt en reëel is. Echter, slaapstoornissen die stressgerelateerde klachten voortbrengen, dat heeft wel degelijk een invloed op iemands leven, op je hele gezondheid en je hebben en houden. Ik denk, dat kan je misschien niet meten en niet concreet maken, maar het is er wel. De recente onderzoeken en de media en wat er in Meeden allemaal aan de hand is, dat is wel degelijk wat mensen ervaren. Ik vind dat jullie dat als gemeenteraadsleden serieus moeten nemen. Ik hoop dat jullie dat ook gaan doen. Ik heb namelijk ook nog een volgende vraag: er is ontzettend veel onderzoek gedaan, maar wat ik net al noemde, we zitten vlak bij de vergister van Attero en bij de Stainkoeln die gigantsich wordt uitgebreid en waar met name de laatste periode ook gif wordt gestort. Ik vraag me af wat de gevolgen zijn van geuroverlast en chemische stoffen die vrijkomen op de stort, in combinatie met de windmolens? Ik stel me dan voor, als er iets van een harde wind is of wat dan ook. Ik heb deze vraag ook gesteld in het windplatform en ik heb daar geen bevredigend antwoord op gekregen. Eigenlijk niet. Daarnaast vraag ik mij af, hoe het zit als je een plaatsing van zes panelen in een bepaalde vorm hebt - een rechte lijn, zeg maar - en daar die slagschaduw op doorberekent? Ook daar heb ik geen goed antwoord op gekregen en ik maak me daar heel erg zorgen over. Wat ik de laatste tijd heb gezien hier in de omgeving en afgelopen herfst/zomer is de zeearend. Fantastisch. Ik hoop dat die hier nog veel langer kan vliegen en nog veel mee nageslacht gaat geven. Ja, mijns inziens is er veel meer onderzoek nodig en ik hoop dat jullie daar in meegaan en uiteindelijk beslissen dat dit geen goede plek is om windturbines te plaatsen. Deze horen niet meer op het land. Dat is niet gezond voor de mensen. Deze windmolens kunnen op een andere plek in het water, zoals een eerdere sprekers ook al zei. Ik wens jullie veel wijsheid.

02:21:27

Voorzitter: Hartstikke mooi. Dank u wel. Ik kijk even naar rechts of er nog ... Mevrouw Nieuwenhout heeft een vraag.

02:21:35

Mevrouw Nieuwenhout: Ja, dank je wel Anneke voor je betoog. Heel duidelijk. Ik had alleen een vraag over het stukje geuroverlast. Begrijp ik goed dat je vraag is of de geuroverlast verergerd wordt door de windmolens -

02:21:50

Mevrouw Koops: Ja, dat klopt.

02:21:50

Mevrouw Nieuwenhout: Of is het een andere vraag?

02:21:52

Mevrouw Koops: Nee hoor, dat is correct. Wat de gevolgen zijn voor de geur, gaat het verder dragen of gaat het eerder neerslaan? Dat is eigenlijk mijn vraag en daar heb ik geen concreet of helder antwoord op gekregen.

02:22:06

Mevrouw Nieuwenhout: Ja, dank je wel. Ik heb het inderdaad ook nergens in de stukken zien staan, dus dat is iets waar ik me verder op ga inlezen. Dank je wel.

02:22:14

Mevrouw Koops: Dank u wel.

02:22:15

Voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koops. Dan komen we bij twee heren genaamd Oosterhuis - achternaam in ieder geval - Roelof en Menko.

02:22:34

De heer Roelof Oosterhuis Ommeland; omdenkers in boerenland: Ja, dank u wel. Ik weet niet of u mij al kunt horen inmiddels?

02:22:37

Voorzitter: Ja.

02:22:39

De heer Roelof Oosterhuis Ommeland; omdenkers in boerenland: Super, ik probeer intussen ook mijn scherm te delen. Mocht dat lukken, dan is dat super. Mocht dat niet lukken, dan moeten wij het even met mijn verbale bijdrage doen. Allereerst een goedenavond allemaal en dank u, Voorzitter, voor het woord. Mijn naam is Roelof Oosterhuis en ik spreek in namens Ommeland. Ommeland is opgericht door mijzelf en door mijn broers en omdat het al een lange avond voor jullie is, wil ik eigenlijk met de deur in huis vallen. Wij zien namelijk kansen voor een integraal energie-, voedsel- en natuurlandschap op onze locatie ten noordoosten van de stad, wat volgens ons een uitstekend alternatief zou kunnen zijn voor het waarschijnlijk weggevalen windpark Westpoort. Wij zijn al in gesprek met omwonenden en omgeving en wij ervaren heel veel steun en positief momentum voor onze ideeën. Graag zouden we dan ook met de gemeente deze mogelijkheden verder willen verkennen en invullen. Dat even als samenvatting en dan nu even bij het begin beginnen. Wie zijn wij? Eerst iets over onszelf. Ons boerenland is gelegen ten noordoosten van de stad - in de voortuin van de stad, zoals wij dit zien - tussen de Eemshavenweg - die ziet u bovenaan - de Noorddijk, Zuidwolde en Thesinge. Dat is een boerenbedrijf dat verder gaat dan boeren. Omdenkers in het boerenland is niet alleen wat we zelf willen zijn, maar ook waarin we anderen willen inspireren en willen samenwerken. Ik ga u vertellen over onze droom en ook waarom het verwezenlijken daarvan belangrijk is voor de gemeente Groningen. Onze droom is allereerst namelijk een bruisende woon- en werkgemeenschap. Een plek die vraag-gestuurd is ontstaan en waar stad en Ommeland samenkomen. Op het boeren erf ligt een grote moestuin, waar jong en oud tussen de prei en de aardappelen een praatje maken. Sommigen wonen 20 meter verderop in de nieuw gerealiseerde duurzame woningen. Hun kinderen of kleinkinderen spelen tussen de hooibalen en slingeren met een touw over de

plassen. Dat als eerste. Het tweede is dat het erf wordt omringd door een prachtige landschap, waarin dier en natuur vrij spel hebben. Er is een waterberging met daaromheen een kudde wilde grazers, er zijn kleurrijke bossages en er zijn brede stroken voor vogels en insecten. Op de akkers wordt voedsel geproduceerd voor lokaal gebruik. Door het gebied lopen wandelroutes en fietsroutes, waardoor het een logisch verlengstuk is van het natuurgebied Kardingse. En dan ... achter de velden reizen een aantal bakens van het nieuwe tijdperk op. In 1998 zagen velen van u met mij waarschijnlijk met enige weemoed 'de vijf piepen' omvallen, maar dankzij deze nieuwe bakens zijn steenkolen niet meer nodig. Hier wordt op een schone manier energie opgewekt zonder CO₂-productie. Dat gebeurt door een combinatie van windmolens en zonnepanelen die opgaan in het landschap; een energielandschap, waar de omgeving onderdeel van uitmaakt. De opbrengst van het energielandschap gaat voor het grootste deel naar de directe omwonenden, naar voorzieningen voor omliggende dorpen, naar goedkope isolatie van woningen en naar betaalbare energie voor iedereen in de gemeente, die een extra steuntje nodig heeft; het Energietransitiefonds. Als wij deze droom realiseren, dan hebben wij drie vliegen in één klap: allereerst een betere biodiversiteit, twee een versterkte leefomgeving en een impuls voor die leefomgeving en als derde een oplossing voor het behalen van de energiedoelstellingen van de gemeente. Ik ga afronden, maar ik wil nog één punt daaraan toevoegen, namelijk dat deze toekomstdroom niet alleen van ons is. Deze droom is tot stand gekomen met omwonenden en andere stakeholders én hij is nog niet af. Wij willen namelijk verder verkennen wat de omgeving, de maatschappij, natuur- en energieorganisaties en de politiek graag willen en ook hoe onze boerderij, onze kennis en onze passie daarvoor ingezet kunnen worden. Hoe we dus kunnen voortbouwen op dat positieve momentum wat we op dit moment hebben. Dat zorgt er namelijk voor dat we naast een zeer geschikte ruimte ook het benodigde draagvlak hebben om het energielandschap te realiseren. Vandaar de vraag aan u, als raadsleden van de gemeente Groningen, om u uit te nodigen om samen met ons te onderzoeken hoe we aan deze droom invulling kunnen geven. Ik heb vanavond ook meegeluisterd en er zijn ook vanuit de gedane verkenningen Westpoort en Roodehaan veel dingen die we eenvoudig ook voor ons gebied zouden kunnen doen. Er zijn ook wellicht een paar lessen uit de gedane verkenningen die we mee kunnen nemen, waardoor we deze verkenning op een nog betere manier zouden kunnen doen, met name over het betrekken van de andere omwonenden en de inwoners. Kortom mijn vraag aan u is: doet u mee?

02:27:27

Voorzitter: Dank u wel, meneer Oosterhuis. Dan kijken of er mensen zijn die die vragen willen beantwoorden of nog een vraag voor u hebben? De heer Rebergen.

02:27:40

De heer Rebergen: Ja, dank u wel, Voorzitter. Ik heb een vraag aan de heer Oosterhuis. Ik heb een tijd geleden ook met twee van zijn de broers gesproken over plannen daar. Vraag één is: tegen welke belemmeringen loopt hij aan voor de plannen? Vraag twee is: is hij bekend met de windverkenning die de voormalige gemeente Ten Boer destijds heeft gedaan en welke plekken daarvoor zijn aangewezen?

02:28:04

De heer Roelof Oosterhuis Ommeland; omdenkers in boerenland: Ja, dank u wel. Ben ik alweer te verstaan?

02:28:07

Voorzitter: Ja, hoor.

02:28:10

De heer Roelof Oosterhuis Ommeland; omdenkers in boerenland: Belemmeringen zijn er vrij beperkt, want wij zijn volgas onderweg. Tegelijkertijd zijn wij volop in gesprek met de bewoners en daar komen natuurlijk ook allerlei vragen en zorgen naar voren. We willen dat die heel zorgvuldig bekeken worden, dat er heel zorgvuldig onderzoek plaatsvindt of onze droom van het verbeteren van de biodiversiteit daardwerkelijk klopt en of hier bijzondere situaties zijn, zoals we ook bij de andere doelgebieden hebben gezien. Dat kunnen we niet alleen. Dat willen we samen doen met de gemeente met een professionele aanpak die we op die manier kunnen doen. Dat is de enige volgende stap die we graag zouden zetten. De tweede vraag: ja, wij zijn bekend met die windregels die destijds zijn opgesteld en dat stemt ons ook optimistisch over dit gebied. Dat is één van de redenen dat we dit gebied, als een haalbaar iets zien, zonder vooruit te lopen op de uitkomsten van een verkenning. Als ik puur kijk naar die regels, dan staan daar dingen in als Eemshavenweg. Nu, daar sluit dit goed bij aan. Daar wordt gesproken over liever een paar hele grote molens dan op allerlei plekken kleine molens. Nu, dat zou ook heel goed passen. Een hele belangrijke dat ook dat de inkomsten naar de omgeving gaan en niet bij projectontwikkelaars of andere instanties belanden en dat spreekt ons ook ontzettend aan. Wij kennen die dus en dat is voor ons ook een ijkpunt.

02:29:48

Voorzitter: Dank u wel. De heer Lo-A-Njoe.

02:29:53

De heer Lo-A-Njoe: Ja, dank u meneer Oosterhuis voor het inspreken. Een aantrekkelijke initiatief, zoals u dat presenteert, waarmee u wil inspelen op het momentum voor de energietransitie. U geeft aan dat er weinig belemmeringen zijn. Mijn vraag is, wat verwacht u concreet van de gemeente en begrijp ik goed dat het eigenlijk vooral de checks en balances zijn op uw ambities en veronderstellingen of verwacht meer van de gemeente?

02:30:21

De heer Roelof Oosterhuis Ommeland; omdenkers in boerenland: Wij verwachten van de gemeente dat ze samen met ons gaan kijken of dit haalbaar is en of het wenselijk is om hier een integraal energielandschap te gaan realiseren. Voor ons is het wel belangrijk dat het één pakket is en dat het niet alleen een rijtje windmolens is. Nee, wij willen echt op al die drie gebieden een positieve impuls kunnen geven. De concrete vraag is dus een windverkenning. Zoals dat voor Westpoort en voor Roodehaan is gedaan, om dat ook voor dit gebied gaan doen en daarbij te leren van de lessen en de kennis die daar al is opgedaan. Dat samen met ons te gaan doen, voortbouwend natuurlijk wel op dat momentum wat we al hebben met de omgeving en het gesprek wat we al hebben. Het moet niet ineens een heel ander proces gaan worden. Dat zullen we goed in elkaar moeten gaan vlechten.

02:31:12

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel.

02:31:16

Voorzitter: Dank u wel, meneer Oosterhuis. Dan komen we bij de heer Hoorn.

02:31:25

De heer Hoorn: Ja, Voorzitter, dank u wel. Ik ga ervan uit dat ik goed te verstaan ben voor iedereen?

02:31:31

Voorzitter: Dat bent u.

02:31:32

De heer Hoorn: Dank u. Geachte raadsleden, mijn naam is Bas Hoorn. Dank dat ik vanavond de gelegenheid krijg om in te spreken. Dat is goed. Samen met mijn partner en twee jonge kinderen woon ik sinds 2019 aan het Noorddijkerweg. Een prachtige plek om te wonen, aan de rand van de stad en tegen natuurgebied Kardinge aan. Als je in deze omgeving wandelt, dan zie je hoe mooi het Groninger landschap is. Mooie akkervelden, bloemen, vogels, dieren, alles is er te vinden. Op het eerste oog lijkt er van klimaatverandering geen sprake. Echter, weten wij allen inmiddels beter en daarom geloof ik erin dat wij nu met elkaar stappen moeten zetten. Een eerste stap die ik zelf heb gezet, om actief bij te dragen, is lid worden van energiecoöperatie Noorddijk. Deze coöperatie zet zich in voor het opwekken van duurzame energie en heeft inmiddels mooie projecten gerealiseerd. Het opzetten van deze projecten doen we in nauw overleg met onze leden én de mensen uit de omgeving. Het zou goed zijn als de gemeente Groningen lokale initiatieven steunt en samen met de initiatiefnemers onderzoek doet naar de mogelijkheden voor het opwekken van duurzame energie. De kern van dit onderzoek moet feitelijk zijn, waarbij niet gezocht gaat worden naar voor- en tegenstanders, maar waar gezocht wordt naar oplossingen voor de enorme uitdagingen waar wij als gemeenschap voor staan. Zo zou het goed zijn om samen met Natuurmonumenten te onderzoeken of er meer verbindingen gemaakt kunnen worden tussen natuurgebied Kardinge en bijvoorbeeld het dorp Thesinge, waardoor er een natuurlijke verbinding ontstaat tussen stad en Ommeland wat de leefbaarheid ten goede komt. Dit maakt het wellicht ook makkelijker voor agrariërs in die omgeving om meer met natuur bezig te zijn en zich te richten op lokale en natuurinclusieve landbouw, waarbij een gezond verdienmodel een extra plus kan zijn. Ook biedt het kansen voor educatie, waarbij jongeren op locatie de natuur kunnen ervaren en kunnen zien waar hun voedsel vandaan komt. Ik wil uw raadsleden dan ook vragen om de onderzoeksvraag van het lokale initiatief Ommeland te steunen en er positief aan bij te dragen. Dit initiatief kan namelijk bijdragen aan bovenstaande punten die ik net heb benoemd. Ommeland is een lokaal initiatief en uit eigen ervaring weet ik dat zij werken op een vernieuwende en positieve manier. Vanuit het initiatief wordt gekeken naar de vraag en daarbij wordt samen met de omgeving gezocht naar mogelijkheden. Niet vooraf iets vastleggen en dat doordrukken, maar in gesprek gaan met iedereen om zo te komen tot de beste oplossingen. Dat spreekt mij aan en ik geloof erin dat dit de manier is om duurzame oplossingen te creëren. Mijn vraag aan de raadsleden is om oog te hebben voor de leefomgeving van de mens, voor kansen die lokaal ontstaan vanuit een behoefte en om oog te hebben voor de enorme opgave die er ligt. De initiatieven zijn er, laten we die feitelijk onderzoeken. Dank u wel.

02:34:41

Voorzitter: Dank u wel, meneer Hoorn. Ik zie niet dat er mensen zijn die nog een vraag aan u hebben. Dank u wel voor uw heldere betoog. De heer Lo-A-Njoe.

02:34:59

De heer Lo-A-Njoe: Ja, dank u, Voorzitter. Dan stel ik toch een vraag aan de heer Hoorn. Ook u, dank voor het inspreken. In de voorstellen van het college wordt ook gesproken over 100 procent sociaal eigendom. U komt hier met een ander initiatief. Hoe kijkt u naar het streven van 100 procent sociaal eigendom, als iemand die graag wil bijdragen aan de energietransitie middels lokale initiatieven, zoals u genoemd heeft?

02:35:27

De heer Hoorn: Ja, dank u wel voor deze vraag. Zoals eerder vanavond al genoemd is, sociaal eigenaarschap is - denk ik - op zich een goed iets, alleen het moet geen belemmering gaan vormen voor lokale initiatieven. Lokaal eigenaarschap - dat hebben we vanavond ook al eerder gehoord toen Steven en Jim hun betoog deden - is erg belangrijk en biedt tevens heel erg veel kansen. Ik geloof erin dat er juist heel erg ingezet moet gaan worden op lokaal eigenaarschap. Dat in eerste instantie gekeken moet worden, wat is het lokale initiatief en hoe kan vanuit het lokale initiatief de lokale omgeving erbij betrokken worden en pas dan kan er nog verder gekeken worden naar sociaal eigenaarschap.

02:36:18

De heer Lo-A-Njoe: Dank u wel.

02:36:21

Voorzitter: Dank u wel, meneer Hoorn.

02:36:23

De heer Hoorn: Dank u.

02:36:26

Voorzitter: Dat betekent dat alle sprekers nu geweest zijn. Ik zou nog kunnen vragen of de raadsleden nog nabranders hebben, maar ik weet niet of we dat zouden moeten willen. Laat ik die vraag maar niet stellen of in ieder geval niet de mogelijkheid geven om die te beantwoorden, want ik heb de vraag eigenlijk al gesteld. Dan ga ik ervan uit dat alles wat gezegd moest worden, gezegd is. Dan wil ik de sprekers die nog aanwezig zijn, nogmaals bedanken voor hun inbreng. U kunt natuurlijk ook altijd desgewenst nog de griffie schriftelijk aanvullende informatie sturen of overwegingen aan de raadsleden meegeven via de griffie. Op 21 april aanstaande wordt de meningsvormende sessie gehouden over dit raadsvoorstel en die kunt u dan ook volgen. Dan zou ik deze avond willen afsluiten en u allen nog een fijne avond toewensen.